

L'OCI SILENCIÓS

**Una pràctica socioeducativa no inclusiva
per a persones sordes.**

Treball Fi de Grau

Estudiant: Verónica Barrera Camargo

Professor responsable: Noemí Tomé Puertas

Àrea del TFG: Dependència i Autonomia

Universitat Oberta de Catalunya (**UOC**).

Grau en Educació Social

Any: 2019-2020

"Me es muy difícil entender la naturaleza de todas las cosas, es natural ser diferente, esta diferencia nos hace únicos ante los demás... entonces ¿por qué me señalan como diferente a ti ?; ¿acaso no somos distintos y por lo tanto en esencia lo mismo?" - Yadiar Julián (s.d)

Agraïments

A la meva tutora del TFG, Noemi Tome, ella és la llum que m'ha guiat durant tot el semestre i és tot un plaer d'haver-la tingut com a tutora perquè és la persona que representa perfectament la nostra professió. Gràcies per encoratjar-me a buidar la motxilla d'emocions que porto durant molts anys, aquest treball m'ha servit com a teràpia personal, i per ser tan humana, escoltar-me pacientment animant-me sempre quan m'he trobat perduda davant d'aquest treball. Agraïxo el seu temps en les correccions i per la seva sinceritat respecte a la recerca.

He d'agrair també a la Brígida per l'assignació de la tutora, no hauria pogut ser millor, ja que considero que és imprescindible realitzar aquest treball amb una persona amb coneixements del món Sord perquè és força desconegut per a la societat, i pocs s'atreveixen a endinsar-se.

Als companys que m'he creuat al llarg del grau, per compartir moments i per l'ajut que he rebut, sense ells no hauria sigut possible.

A la MV i a l'AS, per la seva confiança i per la participació desinteressada en les realitzacions de les entrevistes, sense elles aquest treball no s'hauria pogut realitzar perquè és la part més indispensable del treball. Gràcies a les seves experiències ha cobrat vida la recerca, sinó no tindria cap sentit.

A la meva família, als meus pares i a la meva germana, són els pilars de la meva vida i sense el vostre encoratjament no hauria fet el pas d'estudiar a distància, i sobretot el fet de viure a França ha reduït dràsticament les nostres troballes però són més intenses, aviat tot s'haurà acabat i tindrè més temps per dedicar-vos.

À toi Stéphane, merci pour ton soutien et pour m'aider à faire la conciliation pour finir mes études. Grâce à toi je vais réaliser mon rêve, sans toi n'aurait été possible.

Resum

La recerca que es mostra a continuació pretén mostrar les vivències de les persones sordes envers les dificultats d'accés a l'oci de la ciutat de Barcelona per falta d'accessibilitat, com també mostrar la importància de la professió de l'educador social en les accions d'animació sociocultural. S'ofereix l'experiència viscuda i sentida de tres dones sordes per mitjà del relat de vida i l'autobiografia. La finalitat d'aquest treball és que aquestes experiències puguin servir d'eina de treball per a la pràctica socioeducativa i provocar en l'educació social una, potser, primera reflexió sobre aquesta situació. Aquest és el primer pas necessari per a una futura possible transformació envers la inclusió real de les persones sordes.

Paraules claus: oci, persones sordes, educador social, animació sociocultural, accessibilitat, inclusió, integració, relats de vida.

La recherche suivante vise à montrer les expériences sur les sourds face aux difficultés d'accès aux loisirs dans la ville de Barcelone en raison du manque d'accessibilité, ainsi qu'à montrer l'importance de la profession d'éducateur social dans actions d'animation socioculturelle. L'histoire de trois femmes sourdes est offerte à travers l'histoire de la vie et l'autobiographie. Le but de ce travail est que ces expériences puissent servir d'outil de travail à la pratique socio-éducative et provoquer en éducation sociale une, peut-être, la première réflexion sur cette situation. Il s'agit de la première étape nécessaire à une future transformation possible vers une véritable inclusion des sourds.

Mots-clés: loisirs, sourds, éducation sociale, animation socioculturelle, accessibilité, inclusion, intégration, histoires de vie.

ÍNDIX

1. Introducció.....	6
2. Justificació i objectius	7
3. Marc teòric.....	9
3.1. Concepte de la diversitat funcional.....	9
3.1.1. La persona sorda i les seves necessitats.....	11
3.2. Definició d'oci i els seus beneficis	13
3.2.1. L'accessibilitat en l'oci	15
3.3. La integració i la inclusió	18
3.3.1. L'oci inclusiu a Barcelona.	20
3.4. L'animació sociocultural	22
3.4.1. L'educador social com animador sociocultural	23
4. Metodologia.....	26
4.1. Objectius del treball de camp	26
4.2. Perspectiva metodològica	27
4.3. Relats de vida	27
4.4. Fonts i instruments.....	28
4.5. Disseny i procés de la recerca	29
4.6. Aspectes ètics.....	31
5. Anàlisi de la informació.....	34
6. Conclusions finals.....	42
7. Bibliografia i webgrafia.....	47
8. Annexos	54
Annex 1: Cronograma del projecte.....	54
Annex 2: Guió d'entrevista	55
Annex 3. Document del consentiment de participació i protecció de dades ..	60
Annex 4. Transcripció relats de vida de VB.....	61
Annex 5. Transcripció relats de vida de MV.	68
Annex 6. Transcripció relats de vida d'AS.....	72

1. Introducció

Les persones sordes, oralistes, signants o bilingües veuen limitat el seu accés a la comunicació i a la informació, en menor o major grau, necessitant un entorn inclusiu per al seu correcte desenvolupament personal i social. En aquesta recerca en parlarem de com la pràctica social de l'oci a la ciutat de Barcelona, ciutat coneguda per ser una de les millors quant a accessibilitat i pràctiques inclusives, encara és un entorn que discrimina i exclou a les persones amb diversitat funcional auditiva.

Tot i que l'objectiu general del treball gira entorn de mostrar l'experiència en primera persona de dones sordes envers algunes tipologies d'oci, la importància rau a mostrar el perquè de la importància de la figura de l'educador social en aquesta pràctica social, no tant per qüestionar si un tipus d'activitat és oci o no des de la mirada de la pròpia disciplina, sinó per qüestionar l'accés de les persones sordes a l'oci, aquesta etapa prèvia i imprescindible que és l'accés sense el qual no podrem arribar mai a discutir si en parlem d'oci contrafuncional o funcional. L'animador sociocultural com a promotor de *la llibertat de* com a estadi previ de *la llibertat para*.

Al llarg del marc teòric fem un recorregut breu sobre la discapacitat, la diversitat funcional i les persones sordes i les seves necessitats, l'accessibilitat a l'oci en Barcelona diferenciant què són pràctiques d'integració i d'inclusió, i acabem desenvolupant la professió de l'educador social com animador sociocultural.

Quant a la metodologia presentem una investigació narrativa on els relats de vida són l'opció triada per explicar en primera persona experiències de persones sordes envers l'oci a la ciutat de Barcelona. En aquest capítol cobra especial interès les limitacions que té la investigadora per a realitzar el treball de camp. Limitacions que no impediran abordar el penúltim capítol del TFG, l'anàlisi de la informació, en aquest anirem caminant entre la teoria i la pràctica per arribar a unes reflexions profundes que donaran pas a les conclusions. Aquest darrer capítol, a més de reprendre els objectius originaris del TFG, parlarà sobre les limitacions i sobre les possibles orientacions de futur.

2. Justificació i objectius

Mai havia tingut clar el tema sobre el qual faria treball de fi de grau, fins que a principis del 2019 vaig assistir a l'obra *“Sedruos” Que signifie être une femme sourde aujourd’hui?*¹, proposat per l'Internacional Visual Théâtre (IVT) a Paris, era una obra totalment inclusiva i jo, com a persona sorda, va ser la primera vegada que em vaig sentir ciutadana; sense preocupacions per a l'accessibilitat.

El treball de fi de grau se'm va presentar, des d'un principi com una oportunitat per expressar les experiències que tenim les persones sordes amb la gran majoria de pràctiques socials, per exemple amb els estudis, producte no de males intencions sinó d'encara unes no pràctiques realment inclusives que estan molt arrelades encara en la nostra cultura. Sense anar més lluny, amb els meus estudis a la Universitat Oberta de Catalunya vaig haver de fer una suspensió temporal per la dificultat i la frustració que em provoca la falta d'accessibilitat, producte del desconeixement de què és ser una persona amb diversitat auditiva.

En el meu TFG em centraré, però, en una altra pràctica social: l'oci a la ciutat de Barcelona. Com sabem l'oci permet el desenvolupament d'aspectes personals tan importants com l'autonomia, la creativitat, l'autoestima o les relacions personals, afavorint d'aquesta manera la integració de la persona amb discapacitat en la societat i la seva normalització.

Com a ciutadana i persona sorda bilingüe m'agradaria ser particip de l'oci quan, on i com qualsevol persona; anar al teatre, al cinema, projeccions a l'aire lliure, a les festes del barri, conta contes a la biblioteca, als esdeveniments del barri o de Barcelona, etc. sense preocupar-me de l'accessibilitat.

Abans d'anar enlloc, per exemple, miro si al cinema o al teatre ofereixen subtítols, si l'esdeveniment ofereix algun tipus d'adaptació que pugui gaudir, etc. La preparació prèvia que he de fer per poder gaudir de l'oci és feixuga, l'espontaneïtat no existeix per les persones sordes, comptant que moltes vegades ens trobem que finalment no hi ha l'adaptació adequada. No em sento ben acollida a la meua ciutat Barcelona.

Al llarg de la vida m'he trobat amb moltes barreres, encara que el Real Decret 1/2013, de 29 de novembre, la Llei General dels drets de les persones amb

¹ Enllaç pàgina web International Visual Théâtre, Sedruos. <http://www.ivt.fr/archives/saison-20182019>

discapacitat i de la seva inclusió en l'article 54, esmenta que les persones amb discapacitat poden participar plenament en igualtat de condicions com la resta de ciutadans, i les administracions públiques facilitaran els recursos; m'he sentit exclosa en molts dels àmbits pels quals transitem, i per exemple quan he fet una reclamació quant a l'accessibilitat a alguna pràctica d'oci, he acabat tenint una sensació de persona estranya i culpable per ser una persona sorda.

Cada cop existeixen més recursos específics i organitzats, prèvia demanda i acordant el dia en què en podem gaudir d'aquell oci, que altres persones poden gaudir quan desitgen i no quan li diuen que ha de desitjar-ho.

Com a persona sorda sento que no existeix prou informació sobre aquesta realitat, m'agradaria estudiar-la i analitzar-la des d'una posició de futura educadora social sorda. No vull graduar-me sense aportar una millora per a la disciplina de l'educació social que acompanya a la diversitat funcional, és per això doncs, que em proposo explicar experiències de persones sordes entorn l'oci perquè s'arribi a entendre com s'haurien de planificar unes pràctiques realment inclusives, i això afecta directament a l'educació social en quant prové d'ocupacions com l'animació sociocultural i en té funcions pròpies.

Proposo com a **objectiu general** de la recerca:

- Oferir l'experiència viscuda i sentida de la persona sorda en algunes tipologies d'oci a Barcelona per tal que puguin servir d'eina de treball i/o de reflexió per a la pràctica socioeducativa

I com a **objectius específics** per treballar el general:

- Analitzar els conceptes d'oci, de la persona sorda i de les pràctiques d'integració i inclusió.
- Exposar les experiències de persones sordes entorn l'oci.
- Contrastar les pràctiques que s'ofereixen amb unes pràctiques d'animació sociocultural pròpies de l'educació social.
- Oferir idees generals de possibles models autèntics inclusius on situem a l'educadora social com a promotora de la participació de les persones sordes.

3. Marc teòric

En el següent capítol exposarem un recorregut històric sobre el concepte de la diversitat funcional, que no sempre ha sigut entesa amb aquest significat que ens remet aquesta terminologia. Com a marc conceptual central parlarem sobre què vol dir ser una persona sorda i amb quina pràctica d'oci es troba, fent una recerca molt general de l'oci a Barcelona. També trobarem conceptes com el d'integració i el d'inclusió.

Finalment, tanquem aquest capítol desenvolupant la figura l'educadora social en la seva vessant d'animadora sociocultural i de professió que acompanya a la diversitat funcional.

3.1. Concepte de la diversitat funcional

Els conceptes referents a la diferència humana han evolucionat a través de la història. Tal com diu Padilla 2010; Rodríguez & Ferreira, 2010, Roosen, 2009 citat per Velázquez, Pietri i Maldonado (2013, p.82) la història és evidència dels intents per entendre les formes en les quals una persona "encaixa" en el món i com se li dóna significat a la discapacitat

L'evolució social comporta un canvi en el llenguatge, que és reflex de la societat del moment, revela les concepcions, vivències i interpretacions de les persones davant de les situacions. És per això que al llarg de la història ens trobem amb quatre models i com a mínim quatre termes per a designar a les persones que funcionen de manera diferent: model de la presidència, el model mèdic-rehabilitador, el model social i el model de la diversitat.²

El model de prescindència (Societat Grega i Romana, i l'Edat Mitjana): es considerava que les persones amb *deformació* tenia un origen religiós amb la creença que no tenien res a aportar a la comunitat, sinó més aviat que eren una càrrega per als seus propis pares, o per a la societat. Dins d'aquest model ens trobem dos submodels; eugenèsic i marginació (l'Edat Mitjana). El submodel eugenèsic practicaven pràctiques eugenèsiques com per exemple l'infanticidi per erradicar les persones no normals, i el submodel de marginació exclouien a les

² Palacios, A. Romañach, J. (2005) El modelo de la diversidad. La Bioética y los Derechos Humanos como herramientas para alcanzar la plena dignidad en la diversidad funcional. Diversitas Ediciones

persones diferents funcionalment de la societat en un espai exclusivament per aquestes persones com a subjectes d'assistència.

El model rehabilitador (apareix en finalitzar la primera guerra mundial en conseqüència dels soldats ferits on els anomenaven *mutilats de guerra*): a diferència del model de prescindència, l'origen de la diversitat funcional és científic, prové del camp de la medicina i veu a la persona diferent com a malalta i apte de ser rehabilitada amb l'objectiu de ser útil i productiva a la societat.

El model social (neix a finals dels anys seixanta o principis de setanta del segle XX): s'origina el desenvolupament i l'articulació del model social de la diversitat funcional, rebutjant els fonaments exposats anteriorment. Les causes que originen la *discapacitat* ja no són religioses ni científiques, sinó socials. Defensen que no són les limitacions individuals les que causen problemes si no són les limitacions de la societat. Defensa la dignitat de les persones amb diversitat funcional com la resta de les persones en la societat, en promovent la inclusió i l'acceptació de la diferència.

El modelo social surge que la "discapacidad" debe ser entendida como situado no en los cuerpos (o mentes) de personas, sino en un entorno inaccesible el cual tiene que adaptarse a ellos (según este modelo, una persona que usa una silla de ruedas, por ejemplo, no sería "discapacitada" si todos los lugares tuvieran rampas). (Pérez,M y Ripollés,S. 2016, pag.138)

El model de la diversitat (a partir de l'any 2005) sustenta la plena dignitat de totes les persones que amb *diversitat funcional*. El dret i la bioètica són les claus principals per assolir la dignitat plena de totes les persones, incloses aquelles que tenen una diversitat funcional i amb això es posaria fi a les pràctiques discriminatòries que amb el model social no s'han erradicat.

El término "diversidad funcional" se ajusta a una realidad en la que una persona funciona de manera diferente o diversa de la mayoría de la sociedad. Este término considera la diferencia de la persona y la falta de respeto de las mayorías, que en sus procesos constructivos sociales y de entorno, no tiene en cuenta esa diversidad funcional. (Romañach y Lobato, 2005 pag.108)

La societat en la qual vivim podem dir que ha fet grans passos en la comprensió de la discapacitat i la seva relació amb l'entorn. La superació dels vells prejudicis en relació amb la discapacitat facilita les nostres intervencions socials, amplia les

nostres concepcions sobre les persones que tenen més limitacions, modifica la nostra visió de l'ésser humà valorant la diferència i la diversitat. Aquest treball es centrarà en el model de la diversitat perquè defensa i promou una convivència on la diferència és la riquesa humana i on ningú visqui en exclusió, perquè es procura la igualtat d'oportunitats independentment de l'edat, sexe, ideologia, capacitat, interessos, etc.

3.1.1. *La persona sorda i les seves necessitats*

Una persona sorda és una persona que té un dèficit, afebliment o limitació de la capacitat auditiva, independentment del grau de pèrdua³.

Però no és només aquesta qüestió mèdica la que defineix a una persona sorda sinó que [...] es un fenómeno cultural en que se unen inseparablemente, pautas y problemas sociales, emotivos y lingüísticos" (Hilde Schlesinger, Kathryn Meadow, 1972 citat per Sacks, 2003, p.109)⁴. El col·lectiu de persones sordes és molt divers, influeixen factors relacionats amb el tipus de sordesa, del context educatiu, del seu entorn familiar, de les habilitats socials, les formes de comunicació, les diverses característiques individuals (edat, etc.) com el context social.⁵

Dins del col·lectiu de persones sordes, podríem subdividir-les en dos grans grups segons la manera de comunicar-se:

- Les persones sordes *oralistes*: aquelles que fan ús exclusiu de la llengua oral com a llengua de comunicació i d'accés al món.
- Les persones sordes *bilingües*: aquelles que utilitzen tant la llengua oral com la de signes, en el nostre territori la llengua de signes catalana⁶ coneguda habitualment per les sigles LSC, és la llengua de les persones sordes i sordcegues signants de Catalunya. Es tracta d'una llengua natural de modalitat gestual i visual emprada pel col·lectiu de persones signants com a sistema lingüístic de comunicació social i cultural.

³ Definició extreta de la pàgina [Blanquerna \(Universitat Ramon Llull\)](#) TIC I NEE Discapacitat auditiva

⁴ Sacks, O. (2013) Veo una voz. Viaje al mundo de los sordos. Editorial Anagrama

⁵ (Confederación Estatal de Personas Sordas CNSE) Sobre las personas sordes <http://www.cnse.es/psordas.php>

⁶ Definició extreta de la pàgina [Gencat](#)- Llengua de signes catalana

Hi ha persones sordes que són usuàries d'audiòfons o d'implants coclears (aquestes dues protestis auditives són les més conegudes i utilitzades per les persones sordes). Tanmateix, podem trobar persones que consideren que les protestis auditives són suficients per participar en el món que els envolta mentre que per a altres, tot i ser necessàries, són insuficients.⁷

Tot i aquesta diversitat que podem intuir en aquest resumit intent d'explicar les característiques més genèriques de les persones sordes, sí podem destacar una característica única i diferent de les persones oïdores:

Es importante saber que, aún tratándose de un colectivo heterogéneo, todas las personas sordas, cualquiera que sea su tipo o grado de sordera, situación individual e independientemente de que sean o no usuarias de las lenguas de signos, comparten la necesidad de acceder a la comunicación e información del entorno sin barreras de ningún tipo. (Confederación Estatal de Personas Sordas (CNSE), paràgraf 4)

La barrera principal que es troben les persones sordes, independentment del grau de sordesa i la modalitat escollida (bilingüe-signant o oralista), és la comunicació. La manca de comunicació, o una comunicació parcial del nostre entorn, provoca en la persona una mancança en la percepció i la comprensió afectant directament a la dimensió cognitiva, social i emocional i afectant directament al desenvolupament de la persona i la seva participació en la societat, generant sentiments de discriminació, abandonament, impotència i desorientació, sensació de soledat, aïllament i frustració.⁸

No és d'estranyar doncs, que el sentit de la visió es configura com a fonamental com també l'adaptació de la informació escrita. Això és recolzat per la Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació de la normativa espanyola a la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, recull els drets de les persones amb discapacitat, en l'article 1.2 esmenta les obligacions de l'Estat, és en considerar-les com a individus amb drets plenament integrats en la societat, i en què les demandes i necessitats per tal d'acomplir amb la igualtat d'oportunitats com la resta de ciutadans. Com també reconeguda a la llengua de signes per la Llei

⁷ (Confederación Estatal de Personas Sordas CNSE) Sobre las personas sordas <http://www.cnse.es/psordas.php>

⁸ Universal (2012) Personas sordas también padecen baja autoestima. <https://www.eluniversal.com.co/salud/personas-sordas-tambien-padecen-baja-autoestima-77770-BXEU160919>

27/2007, de 23 de octubre, por la que se reconocen las lenguas de signos españolas y se regulan los medios de apoyo a la comunicación oral de las personas sordas, con discapacidad auditiva y sordociegas.

En la presente Ley se establecen las medidas y garantías necesarias para que las personas sordas, con discapacidad auditiva y sordociegas puedan, libremente, hacer uso de las lenguas de signos españolas y/o de los medios de apoyo a la comunicación oral en todos las áreas públicas y privadas, con el fin de hacer efectivo el ejercicio de los derechos y libertades constitucionales, y de manera especial el libre desarrollo de la personalidad, la formación en el respeto de los derechos y libertades fundamentales, el derecho a la educación y la plena participación en la vida política, económica, social y cultural. (Article 3.2 Efectes de la llei)

Malgrat aquest aparent reconeixement legal ferm, les persones sordes es troben, en el seu dia a dia i en les diferents pràctiques socials, amb insuficiència d'ícones o pictogrames, de transcripció, d'abreviar la informació, d'exposar la informació més important i adequar l'ús de les paraules complementant el suport visual, de sistemes d'amplificació del so, de pantalles digitals, de panells informatius o símil, de telèfons de text, monitors informatius visualitzant la informació realitzada auditivament per megafonia, d'intèrprets de llengua de signes, de subtitulacions, traducció simultània, etc.⁹

No és d'estranyar doncs les mancances, afectacions i sentiments en les persones sordes és degut a les barreres en la comunicació i accessibilitat del nostre entorn.

3.2. Definició d'oci i els seus beneficis

La concepció de l'oci va aparèixer en l'època de la Grècia clàssica i ha anat evolucionant fins als nostres dies. Les concepcions de quines pràctiques es poden considerar oci i que ha de promoure l'oci han variat i segueixen sent diverses, és a dir, no existeix un significat unànim atès que al llarg de la història ha oscil·lat vinculat a una determinada època i les ideologies polítiques, religioses, econòmiques i socials existents en cada època.

⁹ *Disseny per a tots, Accessibilitat desapareguda.*(s.d.). Punts extrets del dossier Rovira-Beleta Accesibilidad, S.L.P

Malgrat les controvèrsies, sí que podem afirmar que l'oci és un dret humà bàsic i així consta a la Declaració dels Drets Humans de 10 de desembre de 1948:

Toda persona tiene derecho al descanso, al disfrute del tiempo libre, a una limitación razonable de la duración del trabajo y a vacaciones periódicas pagadas. (Article 24). I Toda persona tiene derecho a tomar parte libremente en la vida cultural de la comunidad, a gozar de las artes y a participar en el progreso científico y en los beneficios que de él resulten (Article 27.1)

I segons recull l'article 43 de la Constitució Espanyola ningú pot veure's privat de l'oci per raons alienes a la seva pròpia voluntat.

Entenem doncs l'oci com a necessitat i manera d'expressió personal i element important per al desenvolupament personal i col·lectiu. De la mateixa manera, estudiosos de l'oci, tals com Dumazedier (1968, 1988), Marx (1970) i Cuenca (2012), entre d'altres, han defensat la importància d'aquest com a element central de la qualitat de vida; contribuïdors en la percepció subjectiva de satisfacció i benestar, i aportant valors positius per a les persones i la comunitat afavorint la inclusió.

Observem que és una realitat polifacètica, és molt més que parlar de cultura, turisme, esport o recreació, fer efectiu el dret a l'oci significa, entre altres consideracions, garantir la vida comunitària i l'oci en la vida diària.

L'exercici del dret a l'oci adquireix un sentit especial quan es pensa en les persones amb discapacitat, col·lectiu que ha vingut reclamant gradualment els seus drets ciutadans, entre els quals s'han incorporat el dret a l'oci en les seves diverses manifestacions:

L'any Europeu de les Persones amb Discapacitat, la Càtedra Oci i Discapacitat (Institut d'Estudis d'Oci, Universitat de Deusto) va promoure el Manifest per un Oci Inclusiu que serveix de referència sobre aquest tema, en desenvolupar una metodologia oberta i participativa amb professionals del sector de l'oci i de la discapacitat. Aquest manifest té per objecte promoure una filosofia inclusiva en els àmbits de l'oci, ja sigui com a intervenció política, gestió o acció educativa. Els seus

destinatariis són els ciutadans en general i les persones amb discapacitat i les seves famílies en particular.¹⁰

3.2.1. L'accessibilitat en l'oci

[...] Entre los aspectos todavía pendientes, destaca la ausencia de un reglamento que desarrolle la utilización de la lengua de signos que permita a las personas sordas acceder [...] al ocio [...] considera necesario que se establezcan medidas que faciliten el acceso de este colectivo a las ayudas técnicas a la comunicación. [...] En cuanto al acceso a la información [...] siendo una asignatura pendiente. (CNSE, paràgraf 4,8)

L'accessibilitat és una condició important per garantir l'autonomia, la no-discriminació i la igualtat d'oportunitats per a tothom. Les persones sordes es troben limitats en la seva activitat cultural i d'oci per la falta d'accessibilitat i per la manca d'opcions que limiten la lliure elecció i participació d'activitats d'oci, segons la CNSE.

En canvi si observem les lleis sobre l'accessibilitat en l'oci de les persones sordes, això no hauria de ser així:

World Federation of the Deaf (WFD)¹¹ que és la Federació Mundial dels Sords i treballa per garantir la igualtat de drets per a 70 milions de sords de tot el món. Defensen que per prendre decisions, les persones sordes necessiten un món informat. Massa sovint, la manca d'accessibilitat impedeix que les persones sordes comparteixin i aprenguin informació amb d'altres. La informació i la comunicació en tots els àmbits de la vida haurien de ser accessibles mitjançant la interpretació, subtítols i/o de la llengua de signes. Un factor clau per a l'accessibilitat per a serveis públics com la salut, l'ocupació, el benestar social o qualsevol altre servei governamental és la prestació i l'accés als intèrprets de llengua de signes. La WFD reivindica l'aplicació de l'article 9 (Accessibilitat) i el 21 (accés a la informació) de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, i recorda que els estats parts tenen l'obligació de complir amb la Convenció.

La Convenció de les Nacions Unides dels Drets de les persones amb discapacitat té com a propòsit la plena participació en la societat de les persones amb diversitat,

¹⁰ Manifiesto por un ocio inclusivo https://sid.usal.es/docs/F8/FDO6821/manifiesto_ocio.pdf

¹¹ World Federation of the Deaf – Drets Humans - Accessibilitat <http://wfdeaf.org/our-work/human-rights-of-the-deaf/>

amb total llibertat i respectant la dignitat de la persona, tal com s'està justificant en aquesta recerca. Podríem enumerar molts dels articles que justificarien tot el que estem explicant en aquest treball de recerca, però exaltarem:

- L'article 30, parla de la participació en la vida cultural, les activitats recreatives, l'esplai i l'esport. Les persones amb discapacitat tenen dret a participar en la vida cultural i s'han de garantir aquest dret adaptant el material cultural en formats accessibles. Programes de televisió, pel·lícules, teatre i altres activitats culturals en formats accessibles. Museus, cinemes, biblioteques, serveis turístics, monuments i altres llocs d'importància cultural. [...] Reconèixer i donar suport a la identitat cultural i lingüística de les persones amb discapacitat, com per exemple la llengua de signes i la cultura dels sords. Les persones amb discapacitat també tenen dret a participar en activitats recreatives, d'esplai i esportives.

En l'àmbit estatal la Constitució fa un tímid reconeixement quan diu que "facilitarán la adecuada utilización del ocio" (Artículo 43), i el Reial Decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seva inclusió diu al seu article 1:

- Té l'objectiu de garantir el dret a la igualtat d'oportunitats de les persones amb discapacitat en igualtat de condicions respecte a la resta de ciutadans i ciutadanes, a través de la promoció de l'autonomia personal, de l'accessibilitat universal [...] de la inclusió a la comunitat i [...] de l'erradicació de qualsevol forma de discriminació, de conformitat amb els articles 9.2, 10, 14 i 49 de la CE i a la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat i els tractats i els acords internacionals ratificats per Espanya.

A nivell de Catalunya, la legislació Catalana, Llei 13/2014, del 30 d'octubre, d'accessibilitat¹² insisteix que és important esmentar especialment la necessitat de regular l'accessibilitat en els àmbits de la comunicació i la informació en els béns i els serveis, per a permetre a les persones amb discapacitat auditiva dur una vida normalitzada i poder relacionar-se per gaudir del lleure i, especialment, de la cultura, en totes les vessants.

¹² Portal Jurídic de Catalunya, Llei 13/2014, del 30 d'octubre, d'accessibilitat
https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=673958

I continua: a l'article 25.3 parla sobre que la informació web de qualsevol prestadora de serveis ha d'indicar l'accessibilitat i els suports que disposen. A l'article 26 esmenta que els serveis d'ús públic han de proporcionar als usuaris que requereixin informació accessible sobre els serveis per a fer-ne accessible. A l'article 30 i 31 esmenta els drets de les persones amb discapacitat auditiva que es comuniquen en llengua oral / llengua de signes, que reconeix la modalitat de llengua oral i els mitjans de suport a la comunicació oral tanmateix es reconeix la llengua de signes catalana com la llengua de les persones sordes o sordcegues signants a Catalunya. A l'article 35 esmenta que s'han de garantir les suficients condicions d'accessibilitat en la comunicació i han de garantir una difusió correcta de l'oferta destinada a les persones amb discapacitat.

Segons Barcelona Accessible¹³, celebren els últims 40 anys treballats per l'accessibilitat, la inclusió i la diversitat, i celebren que Barcelona ja és una de les ciutats més accessibles d'Europa, reafirmen el compromís de seguir impulsant la garantia plena de drets dels ciutadans amb diversitat funcional de la ciutat gràcies a la intervenció política en diversos àmbits, i han incorporat noves mesures d'accessibilitat comunicativa per assolir l'accessibilitat universal.

Segons IDESCAT, l'any 2018, hi havia a Barcelona 25.203 persones sordes¹⁴. L'accessibilitat universal és doncs una eina d'intervenció que facilita la participació social i sense ella l'exclusió.

Durant anys la ciutat de Barcelona ha aprovat diversos projectes, com per exemple el Pla d'accessibilitat de Barcelona 1997-2006 i l'any 2001 el Pla d'accessibilitat de parcs i jardins. Actualment i degut a les mancances i revisions d'aquests s'està treballant en el nou Pla d'accessibilitat universal de la ciutat de Barcelona (2016-2026) que pretén ser una ciutat 100% accessible i 100% inclusiva, creant una ciutat que és garantia de drets per a tothom i que és referent mundial de la igualtat i l'accessibilitat universal.

Dins del Pla d'accessibilitat universal de la ciutat de Barcelona (2016-2026) ens trobem amb els següents objectius:¹⁵

¹³ Barcelona Accessible https://ajuntament.barcelona.cat/accessible/ca/noticia/barcelona-celebra-40-anys-de-compromis-amb-les-persones-amb-discapacitat_833000

¹⁴ Enllaç al web d'Idescat. Per tipus de discapacitat (2018) <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=847>

- S'ha de realitzar un diagnòstic per mesurar els diferents nivells d'accessibilitat en els serveis municipals que proposa Barcelona amb la participació directa de les persones amb discapacitat.
- S'ha de realitzar el diagnòstic de l'accessibilitat dels serveis culturals: biblioteques, teatres, espais musicals i espectacles, museus, cinemes.

Aquest recull ens confirma la importància de l'accessibilitat a la informació i la comunicació en l'oci tal com reclamen vàries entitats; la CNSE, la WFD i la Convenció de les Nacions Unides dels Drets de les persones amb discapacitat.

En el Consell Plenari del 28 de novembre del 2008 l'Ajuntament de Barcelona va manifestar el seu compromís amb el desenvolupament dels drets recollits a la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat i va incorporar [...] vetllar també perquè s'implementin, a la ciutat de Barcelona, tots els preceptes recollits en la convenció. Aquest compromís de la ciutat de Barcelona amb la Convenció encara és plenament vigent. (Mesura de Govern per l'elaboració del Pla d'Accessibilitat Universal de Barcelona 2018-2026, (s.d). 2017 pag.3)

Deduïm doncs que de la Llei d'Accessibilitat de Catalunya i amb el Pla d'accessibilitat universal de la ciutat de Barcelona (2016-2026) puguin acomplir el que estableix la Convenció envers l'oci, i que és el que reclamen el col·lectiu de les persones sordes representats per la CNSE.

3.3. La integració i la inclusió

Entenem per integració social totes aquelles accions i intervencions encaminades a facilitar i possibilitar que la persona desenvolupi les seves capacitats personals i socials, sent la persona sorda la protagonista del seu propi procés d'integració, és la persona la que té la responsabilitat en la seva adaptació¹⁶. En canvi la inclusió fa referència al dret que tenen les persones sordes de participar de la societat i per

¹⁵ Dossier PDF (2017) Mesura de Govern per l'elaboració del Pla d'Accessibilitat Universal de Barcelona 2018-2026, pàgina 16.

https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/102743/1/MG_Pla_Accessibilitat_Universal.pdf.pdf

¹⁶ Definició integració social extreta de la pàgina

<http://umad.santiagodecompostela.gal/umad/incorporacion/interior.php?txt=incorporacion&lg=cas>

tant de l'oci¹⁷. Arribaríem a la conclusió que la integració seria pròpia del model social i la inclusió del model de la diversitat.

La integració es basa en la normalització de la vida de les persones sordes amb les seves necessitats. La inclusió, atès que l'heterogeneïtat és entesa com a normal, es dirigeix a totes les persones. La integració se centra en les necessitats de les persones sordes, pels quals s'habiliten determinats suports, recursos i professionals, mentre que la inclusió es basa en un model sociocomunitari on la societat està fortament implicada sent capaç d'atendre la diversitat de manera natural. Barrio,J (2008, pag.18)¹⁸

La integració suposa, l'existència d'una anterior separació o segregació i la seva pràctica consisteix a ficar dins de la societat a les persones que estan fora. Actualment hi ha pràctiques de tota mena, no vol dir que l'aparició de la integració suposi la no existència de la segregació. La inclusió, posterior a la integració, suposa ser un sistema únic per a tots, la qual cosa implica el disseny universal, on les metodologies emprades, els sistemes de comunicacions, les infraestructures i les estructures organitzacionals s'adaptin a la diversitat de la totalitat de la població. Les adaptacions per intensificar la participació, o fer possible la participació, inclouen el fet de proporcionar personal de suport, l'adaptació de les activitats mitjançant la modificació dels materials, el canvi en la seqüència de les habilitats, l'alteració de rols, l'ús de dispositius adaptats i sistemes alternatius de comunicació, i les modificacions dels entorns físics i socials per promoure les relacions. Muntaner, J.(2010) pag.9.

Deduïm que una societat inclusiva vol dir que com més gran sigui la diversitat en una comunitat determinada, més rica serà la seva capacitat de crear noves visions. La societat inclusiva hauria de caracteritzar-se perquè respecta, coneix i assumeix la diferència, promou la igualtat de drets, permet la plena participació en la vida comunitària, evitant situacions discriminatòries i defineix noves fórmules de participació des de l'òptica d'una societat per a tots. Segons Morris (1992, pag.10): «nuestra meta es una sociedad que reconozca nuestros derechos y valores como ciudadanos iguales, no una sociedad que se limite a tratarnos como receptores de la buena voluntad de otras personas».

¹⁷ Definició inclusió social extreta de la pàgina <http://inclusion.redpapaz.org/que-es-una-sociedad-inclusiva/>

¹⁸ Barrio, J (2008) Hacia una Educación Inclusiva para todos

3.3.1. L'oci inclusiu a Barcelona.

Parlar d'oci seria de parlar d'un ventall molt ampli d'activitats: plàstiques, musicals, extraescolars, festes del barri, esport comunitari, activitats per a gent gran, casal per a nens, visites turístiques, teatre, cinema, museus, centre cívic, biblioteca, espectacles i una llarga llista. En aquest treball només ens centrarem en el cinema i el teatre.

A la pàgina web de l'Ajuntament de Barcelona, Barcelona Accessible¹⁹ o a BarcelonaTurisme²⁰ i DISCAPNET²¹ podem trobar les ofertes i les adaptacions que existeixen en el cinema i espectacles per a les persones sordes. Fer especial menció a la web de l'Ajuntament de Barcelona que informa que estan treballant intensament per la incorporació de mesures com la instal·lació de bucles magnètics, la interpretació en llengua de signes, la subtitulació en directe i altres adaptacions.

Determinats cinemes compten amb sistemes d'audiodescripció i subtitulació; la web de l'Ajuntament manifesta que existeixen aplicacions per a telèfons mòbils que permeten a les persones sordes disposar de subtítols, però aquests són limitats i insuficients i és per això que la Federació de les Persones sordes de Catalunya (FESOCA) reclama a les administracions més sensibilitat i sancions per als qui no compleixen la llei, argumentant que no existeixen molts cinemes adaptats per les persones sordes, i que tot i que l'obertura de sales en versió original ha fet que millori el panorama per al col·lectiu, només es poden veure films en llengua estrangera perquè les pel·lícules espanyoles no estan subtitulades. Un impediment que també troben en la resta de formats audiovisuals²²

A més a més, l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat i l'Institut de Cultura²³ treballen conjuntament per garantir que els ciutadans puguin accedir i gaudir de la programació de teatres i espectacles municipals de la ciutat algunes però poques institucions públic-privades que proposen les mateixes iniciatives

¹⁹ Barcelona Accessible <http://ajuntament.barcelona.cat/accessible/ca>

²⁰ Barcelona Turisme. Barcelona, per un turisme accessible <http://www.barcelona-access.cat/?idioma=2>

²¹ DISCAPNET. El portal de las Personas con Discapacidad. Accesibilidad. <https://www.discapnet.es/areas-tematicas/accesibilidad/ocio-accesible/ocio-accesible>

²² Article en línia. La manca de subtitulació al cinema espanyol, una barrera per als sords <https://beteve.cat/cultura/cinema-accessible-sords/>

²³ Ajuntament de Barcelona <https://ajuntament.barcelona.cat/accessible/ca/guia-recursos/accessibilitat-als-espectacles-i-cinemes>

com els programes Apropa Cultura o Teatro Accesible.²⁴, també trobem iniciatives a Barcelona on hi ha sessions accessibles dins la programació regular d'espectacles teatrals i musicals: la programació del Liceu, el Teatre Lliure, el Sant Andreu Teatre, el Teatre Grec i altres teatres, auditoris i centres cívics municipals.

Encara que sembli que hi ha una gran oferta, revisant aquests directoris es constata que les activitats inclusives són proposades en uns dies determinats de l'any però no trobem una oferta duradora i programada tot l'any, és a dir, que la resta de l'any hi ha moltes ofertes per als ciutadans però no són inclusives ni adaptades per les persones sordes.

Algunes obres puntuals com per exemple, La Triada²⁵, Diez negritos²⁶, Festival Simbiòtic²⁷, proposa arts escèniques accessibles durant tres dies a l'any, són obres totalment inclusives, aquestes obres estan adaptades per les persones oients i per les persones sordes gràcies a la seva adaptació, és a dir, hi ha la llengua de signes i la llengua oral treballen simultàniament a primer pla conjuntament amb el bucle magnètic.

Existeixen entitats que proposen l'oci inclusiu per les persones amb una mateixa discapacitat (intel·lectual, mental, físiques i sensorial) però no inclouen a altres col·lectius, cau en la temptació de fer una segregació del mateix col·lectiu, d'aquesta manera no podem avançar vers una societat inclusiva. Com per exemple, Associació Oci Inclusiu SARÀU²⁸, Fundació Llars Residencials²⁹, II Trobada Intersectorial per a l'impuls de l'Oci Inclusiu i l'accés a la cultura de Sants-Montjuïc³⁰, Sant Pere Claver - Fundació Serveis Socials³¹ entre altres.

²⁴ Apropa cultura <https://www.apropacultura.cat/>
Teatro Accesible <http://www.teatroaccesible.com/es/about/solutions>

²⁵ Article en línia. Verkami. Te apetece tomarte un cafe con estas increíbles mujeres ? Coco Chanel, Frida Kahlo y la sufragista <https://www.verkami.com/projects/23544-te-apetece-tomarte-un-cafe-con-estas-increibles-mujeres-coco-chanel-frida-kahlo-y-la-sufragista-y-escuchar-sus-historias-en-lsccatalan>

²⁶ El Periodico. Bernal, M (2017). « Todos los que trabajan en la obra son sordos » <https://www.elperiodico.com/es/raiz-tematicas-el-periodico/20170601/gente-corriente-entrevista-alicia-sort-alicia-sort-todos-los-que-trabajan-en-la-obra-son-sordos-6077586>

²⁷ Festival Simbiotic. <http://festivalsimbiotic.es/>

²⁸ Barcelona Inclusiva. Oci Inclusiu http://www.bcn.cat/barcelonainclusiva/ca/fitxa_associacio_oci_inclusiu_sarau_634.html

²⁹ Fundació Llars Residencials. 29 de Setembre: Jornada d'oci inclusiu <http://fundaciollarsresidencials.org/29-de-setembre-jornada-doci-inclusiu/>

³⁰ II Trobada Intersectorial per a l'impuls de l'Oci Inclusiu i a l'accés a la cultura de Sants-Montjuïc. <https://www.spcsocial.org/email/oci-inclusiu18.html>

³¹ Conciertem torna a demostrar el poder inclusiu de la música. <http://www.santpereclaver.org/noticies/conciertem-poder-inclusiu-de-la-musica/#.Xb2Wepr0nIU>

El festival Biennal Internacional teatre i cinema³², és una organització que s'organitza cada dos anys per les associacions de les persones sordes, és un teatre totalment accessible per les persones sordes però no és accessible per la resta de la societat, aquest festival també cau en la segregació i no aposta en la inclusió.

Segons la revisió teòrica podem concloure que la pràctica d'oci majoritàriament és de segregació i d'integració, però no d'inclusió.

3.4. L'animació sociocultural

L'Animació sociocultural (ASC) va aparèixer a la segona meitat del segle XX en conseqüent del desenvolupament tecnològic i industrial que va provocar una superpoblació a les grans ciutats, com també a les noves propostes pedagògiques, els progressos educatius i l'expansió de l'educació més enllà de l'educació formal.

S'estableix la figura de l'animador com agent per facilitar els processos educatius, contribuir i dinamitzar les comunitats. Els animadors socioculturals a Espanya, i concretament a Catalunya, apareixen l'any 1961 quan s'obre l'Escuela Diocesana que procedí de l'Escola de l'Espai de Barcelona que té un paper rellevant en l'escenari de l'ASC. França és un país referent de la tasca de l'educació i s'apropa als plantejaments propis de l'ASC, Catalunya manté el contacte França fins a la seva creació oficial de l'Escola d'Educadors en el Temps Lliure l'any 1976.

Durant els anys 1980 els animadors socioculturals es reuneixen per fer jornades, trobades amb l'objectiu de fer pressió per al reconeixement d'aquesta formació, i anys més tard es crea l'escola d'Educació Social amb altres professions reconegudes que es treballa amb l'acció socioeducativa, entre els quals hi ha el de l'ASC, on els coneixements socials i educatius prové de la disciplina pedagògica (Úcar, 1994, p.178 citat per Soler, P. (2011, p.25).

L'ASC treballa de forma explícita la dimensió social de la cultura, busca potenciar una societat més compromesa i participativa amb el seu entorn. És una metodologia que es pot desenvolupar en l'àmbit formal i no formal i que es tradueix en una intervenció sociocultural en un territori concret. Es desenvolupa sobretot durant el temps lliure de les persones, amb la finalitat d'estimular iniciatives i la

³²Biennal Internacional de teatro y cine de sordos de Barcelona https://biennal16.wixsite.com/inicio?fbclid=IwAR2xIDnUvfEb5oKdL2WlrFE8KmHSCyM3A2y_rwXVYD_Xlggp493yZ9KfbPs

participació de grups i comunitats per al desenvolupament propi i per a la transformació de la societat.

D'això dit fins al moment, llegim que l'animador sociocultural tindria la missió de potenciar l'oci inclusiu com a pràctica que ajuda, per una banda, al coneixement de la societat envers la riquesa funcional de les persones i per tant de la seva transformació socioeducativa i cultural, però també facilitar la formació integral de les persones sordes i per tant d'assegurar-se del dret a la participació en l'oci. Però perquè que això es pugui realitzar, l'animador sociocultural té unes funcions imprescindible [...] las funciones de coordinación y mediación entre personas, grupos sociales y entidades del territorio y/o comunidad local que el animador ha de promover mediante la aplicación de técnicas y métodos adecuados" (Morata, 2009, p.153). citat per Soler, P. (2011, p.46)

Per realitzar aquests tipus d'intervenció cal un professional qualificat en la matèria de l'ASC, com per exemple l'educador social perquè l'ASC s'ubica entre les seves funcions [...] diseñar y ser protagonista de la intervención socioeducativa conducente a mejorar las relaciones entre los ciudadanos de una determinada sociedad, así como incidir en aquellas situaciones que puedan optimizarse a través de una acción educativa" (Petrus, 1994, p.58) citat per Soler, P. (2011, p.25).

3.4.1. *L'educador social com animador sociocultural*

La professió de l'Educació Social va aparèixer l'any 1991 amb el Reial Decret de 10 d'octubre de 1991, de la creació de la Diplomatura en Educació Social. I com a confluència de tres ocupacions: l'educador d'adults, l'educador especial i l'animació sociocultural (Julià, 2011). Clarament el nostre treball consisteix en la combinació de l'educador especial i l'animador sociocultural, per fomentar la promoció i la interacció de les persones sordes en l'articulació social de la ciutat de Barcelona.

En el Document professionalitzadors de l'Educació social (ASEDES 2007) trobem els aspectes principis i les funcions pròpies de l'educador com ASC i com acompanyant de la diversitat funcional:

Capítol I. Aspectes generals.

· *La incorporació del subjecte de l'educació a la diversitat de les xarxes socials, entesa com el desenvolupament de la socialització, la sociabilitat, l'autonomia i la*

circulació social. Important doncs al capítol 3.1.1 hem observat les limitacions i necessitats de la persona sorda per accedir a la informació, a la comunicació, i els problemes que tenien en la manca d'habilitats socials i d'interacció.

· *La promoció cultural i social, entesa com a obertura a noves possibilitats d'adquisició de béns culturals, que ampliïn les perspectives educatives, laborals, de lleure i participació social*. Important perquè l'educador social es presenta com un mediador i activista que pot provocar canvis en l'accessibilitat de l'oci a la ciutat de Barcelona i així les persones amb diversitat social podrien arribar a la cultura i a l'oci generalitzat i participar d'aquesta i crear-ne de nova.

D'aquesta manera, l'educació social parteix, doncs, d'un conjunt de coneixements i competències que l'acció socioeducativa implementa per produir efectes educatius de canvi, desenvolupament i promoció en persones, grups i comunitats. L'educador social ha de conèixer molt bé les necessitats de les persones sordes per provocar un canvi real en la societat i per a aquest col·lectiu.

Capítol II. Principis deontològics generals. Importants per l'ètica amb la disciplina, amb la professió i amb els subjectes de les nostres accions.

· *L'educador social ha de respectar els drets fonamentals* i en virtut dels drets enunciats en la Declaració Universal dels Drets Humans i sobretot la Convenció de les persones amb Discapacitat per assegurar que els drets de les persones sordes no estiguin vulnerats.

· *L'educador social treballa amb el principi de justícia social*, és a dir, es basarà en el dret a l'accés a qualsevol servei a qualsevol persona que visqui en la nostra comunitat. Les intervencions socioeducatives no sempre s'han de realitzar en les situacions crítiques, sinó en la globalitat de la vida quotidiana, cridant l'atenció sobre aquelles condicions socials que dificulten la socialització i puguin dur a la marginació o exclusió de les persones. L'educador ha de recordar i sensibilitzar a les institucions, públiques o privades, que les persones sordes es troben en situacions vulnerables i són exclosos en moltes activitats que proposen la ciutat de Barcelona.

· *L'educador social treballa amb el principi de l'acció socioeducativa facilitant a la persona ser protagonista de la seva pròpia vida.* L'educador social ha de promoure que sigui la veu de les pròpies persones sordes la que s'escolti i facilitar perquè siguin ciutadans actius i de drets.

· *L'educador social treballa amb el principi de la participació comunitària* intentant aconseguir que sigui el mateix col·lectiu sord el que cerqui i generi els recursos i capacitats per transformar i millorar la qualitat de vida de les persones.

És imprescindible treballar amb l'entorn per sensibilitzar i modificar les actituds cap a la diversitat funcional, crear dissenys universals que faciliti l'accessibilitat a tota la població, i pel que tracta aquest treball de recerca pel col·lectiu de les persones sordes envers l'oci a Barcelona.

La importància de l'educador social en les polítiques culturals ha de ser competent per afavorir l'oferta sociocultural municipal, dissenyant programes, treballant en xarxa amb altres tècnics per establir projectes conjunts. Planas (2009) senyala que l'educador social és l'agent que ha de donar suport als creadors locals i apostar pel foment de la creativitat en la ciutadania per afavorir la diversitat cultural i ciutadana present al municipi en l'ús, la creació i l'expressió de les activitats socioculturals tenint en compte el col·lectiu de les persones sordes i en les seves necessitats.

4. Metodologia

En el següent capítol exposarem un recorregut de la pràctica que s'ha realitzat per analitzar l'oci inclusiu de Barcelona com d'altres aspectes tractats al llarg del marc conceptual. En aquest apartat ens trobarem els objectius del propi treball de camp, quina és la perspectiva metodologia, exposem el relat bibliogràfic de l'autora d'aquest treball de fi de grau, i dos relats de vides més. A continuació exposarem el disseny i procés de la recerca, explicant les diferents etapes per les quals ha transitat la metodologia, i acabarem amb els aspectes ètics que hem tingut en compte per a realitzar aquesta part del treball.

4.1. Objectius del treball de camp

El recorregut teòric ens ha fet qüestionar-nos moltes idees i preguntar-nos sobre la realitat pràctica de tots els conceptes que hem anat treballant. Per tant, engegarem el treball de camp amb uns objectius operatius els quals seran la guia per a tot el treball de camp i la posterior l'anàlisi de la informació. Els objectius operatius són:

- Saber si les persones sordes estan d'acord amb el concepte de diversitat funcional.
- Conèixer quines sensacions provoca a la persona sorda quan l'oci no és adaptat i quins beneficis els aporta quan és accessible.
- Comprovar si per a elles l'oferta de l'oci actual és accessible i inclusives, i si les adaptacions que proposa l'ajuntament de Barcelona els hi són suficients.
- Entendre les pràctiques aparentment segregadores de l'oci fet exclusivament per persones sordes i consumit pel propi col·lectiu.
- Comprovar si es fa una bona difusió de les webs on es proposen activitats inclusives, i per tant si són coneixedores.
- Comprendre si se senten ciutadanes plenament incloses en la societat.
- Conèixer si les persones sordes han tingut contacte amb educadors socials interessats en la inclusió en l'oci del col·lectiu sord.

D'aquests objectius observem tres grans temes; com participen de l'oci les persones sordes, si la figura de l'educador social està implicat en la inclusió en l'oci del

col·lectiu de persones sordes, i amb quin concepte respecte a la seva diferència se senten més identificats.

4.2. Perspectiva metodològica

Per realitzar aquesta recerca he fet servir la investigació qualitativa perquè és molt més que un conjunt de tècniques per a recollir dades, és una metodologia orientada a la comprensió i interpretació de la realitat que interpreten els subjectes de la realitat social, ja que no existeix gairebé coneixement de l'oci de les persones sordes a Barcelona.

Diguem que la recerca qualitativa no descobreix, sinó que construeix el coneixement, gràcies a la recollida d'informació existent per internet i la informació basada en els relats de vida de les persones sordes en un tema concret: l'oci a Barcelona.

Per descriure i interpretar la realitat social de les persones sordes envers l'oci es podria dir que he utilitzat una investigació etnogràfica interpretativa a través de la meua experiència personal al llarg de la meua vida, però en realitat el que he fet és una investigació narrativa. Gudmundsdottir (1996) esmenta que és el mètode on tot el procés d'investigació – la recopilació de dades, la interpretació i l'escriptura – cobra el significat del treball perquè el text sorgeix de la interacció de què l'investigador i participant tenen en relació amb el fenomen estudiat.

Metodologia qualitativa interpretativa però també el treball té una certa visió crítica; conèixer el punt de vista de les persones que acompanyem ens permet reclamar més compromís ètic, social i polític envers aquest col·lectiu.

4.3. Relats de vida

El mètode del relat de vida pot constituir un instrument preciós d'adquisició de coneixements pràctics, amb la condició d'orientar-ho cap a la descripció d'experiències viscudes en primera persona i de contextos en els quals aquestes experiències s'han desenvolupat, tot això ens podrà proporcionar informació de la posició social en la qual es troben respecte a la resta de la societat i com se senten i viuen.

Presentarem dos relats de vida la finalitat dels quals és entendre les seves vivències i sentiments envers els conceptes que s'utilitzen per a nomenar a la diferència, les seves experiències amb l'oci a la ciutat de Barcelona i les seves relacions amb els educadors socials, professió estretament relacionada amb les pràctiques i metodologies d'ASC i per tant del lleure.

Conscients que s'han de complementar amb altres tècniques, ja sigui, entrevistes a terceres persones ja sigui amb anàlisi documental, el complement en aquesta ocasió serà el relat autobiogràfic de la pròpia autora del treball d'investigació.

S'intentarà fer una representació sociològica dels components socials (col·lectius) de la situació, Bertaux (1997, pag.15) l'anomena *categoría de situació* perquè existeix una determinada situació en comú d'aquestes persones sordes; com es viu l'oci sent una persona amb discapacitat auditiva.

4.4. Fonts i instruments

En la identificació i selecció dels informants s'ha utilitzat una tipologia de mostreig no probabilístic intencional (Rodríguez-Gómez, 2018, p. 65). S'ha tingut en compte el factor de la comunicació en la seva trajectòria de vida personal: signant o oralista i així conèixer les seves necessitats envers l'oci.

Les participants o persones informant seleccionades són:

- Veronica Barrera (28 anys): autora del TFG, com a persona sorda oralista, portadora d'un aparell i d'un implant coclear, vaig aprendre la llengua de signes als 9 anys, actualment em considero com una persona bilingüe. Ens interessa per la seva vinculació amb el grau d'educació social de la UOC i per la problemàtica que està investigant en aquest recerca. És estudiant de la UOC-
- M.V (46 anys): dona sorda, logopeda, mestra i psicopedagoga, va néixer oient i al cap d'uns anys es va quedar sorda. No es portadora d'aparells i va aprendre la llengua de signes als 20 anys. Ens interessa per la seva relació amb la comunicació tant diferent a l'autora i a la propera informant, i per la seva vinculació amb el món educatiu.
- A.S (29 anys): dona sorda, psicòloga, directora de les obres de teatre "Diez negritos" i "La Triada". Persona signant des de petita. Actriu de la sèrie Peixos, és una dona que realitza diverses conferències i ha participat en jornades importants, com per exemple WFD, EUDY. És l'autora de llibre Tais, és un llibre on parla del

feminisme en la perspectiva de dona sorda. Ens interessa per la seva estreta relació amb la cultura i l'oci.

L'instrument utilitzat per a fer els relats de vida és l'entrevista, les entrevistes es realitzen en profunditat amb preguntes elaborades prèviament, entrevistes estructurades i dirigides i de manera individualitzada tal com esmenta Ruiz i Ispizua (1989) amb la finalitat de comprendre els sentiments, la seva perspectiva, les seves vides i les seves experiències. S'han realitzat 3 sessions d'entrevista per a cada informant, la primera va ser la introducció del treball, i per tant més informals, i les dues posteriors sessions es van realitzar les entrevistes en profunditat.

Les entrevistes es fan per videoconferència com que cadascuna viu a un país diferent al de la investigadora. Com a eina d'enregistrament s'ha utilitzat una Tablet amb l'opció d'enregistrar la pantalla.

Durant les entrevistes s'ha intentat aportar un clima càlid per facilitar l'entrevistador que se senti sostingut i escoltat durant l'entrevista, s'ha intentat que no siguin massa llargues per evitar la fatiga i que es perdin l'interès de realitzar una segona entrevista de profunditat, tal com ho consideren els autors Taylor i Bogdan, 1986; Patton, 1987 citat per Igea, D. (2010 pag.50)

Com a complement dels relats de vida es fa l'autobiografia de la investigadora on es tractarà el mateix tema que a la resta de les informants. S'utilitza un diari personal com a eina d'enregistrament.

4.5. Disseny i procés de la recerca

Els dissenys, la planificació i l'execució d'aquest treball de fi de grau es pot dividir en quatre etapes, cadascuna de les quals es divideix en diferents fases:

Etapa preinicial

- Primera fase: decisió de la temàtica del TFG: l'experiència a principis del 2019 de l'obra *Sedruos Que signifie être une femme sourde aujourd'hui?* a Paris, una obra totalment inclusiva em va fer ser totalment conscient del recorregut que li quedava a l'oci de Barcelona, i que l'educació social tenia molt a dir, ja tenia la temàtica del meu TFG.
- Segona fase: realització de la fitxa del TFG: l'expliquem com a important perquè la meva condició de dona sorda va fer que avances la demanda d'intèrpret de

llengua de signes en la defensa del treball i això va agilitzar que la coordinadora de l'àrea de dependència i autonomia em posés en contacte amb la que seria la meva futura tutora. Aquest contacte, únicament per conèixer-nos, es va produir abans que la resta d'alumnes, doncs necessitava una tutora coneixedora de la meva realitat.

Etapas inicial

- Primera fase: inici del TFG: la concreció del problema, la finalitat del treball, els objectius que ens proposem i el tipus de treball, que dubtava entre un projecte d'intervenció a distància o un treball de recerca. Aquesta fase va ser molt tediosa doncs el més difícil era separar el meu jo com a persona sorda del meu jo com persona estudiant. Aquesta potencialitat que podia aportar en primera persona al TFG també en jugava en contra perquè em feia barrejar molts conflictes personals i veia en el treball aquell lloc i moment el que podia descarregar la motxilla de totes les situacions que m'han fet sentir discapacitada, especialment com a estudiant a la UOC. Això em provocava no poder ordenar una única línia de treball. Finalment amb la guia de la tutora vaig poder separar aquests conflictes emocionals i veure com un treball ben presentat podia tenir la força que em proposa.
- Segona fase: elaboració del marc teòric: Moltes dificultats per l'elaboració del marc teòric, primer per saber quins conceptes són els més adequats per treballar, després per la dificultat d'accés a les fonts bibliogràfiques pel fet de viure a París i no poder obtenir préstec de llibres a la biblioteca de Barcelona o accedir a pàgines que ens interessaven. La inscripció a webs-biblioteques com SCRIBD m'ha permès accedir a materials. També he obtingut literatura dels manuals d'assignatures, de llibres especialitzats, de xarxes especialitzades, de pàgines webs i d'alguns treballs de Tesi, etc.. I per última perquè ens allarguem segons el pla de treball previst i hem de treballar paral·lelament amb la següent fase, la metodologia. La frustració i la desmotivació són els sentiments que ens acompanyen al llarg d'aquesta fase.
- Tercera fase: elaboració de la metodologia: fem el contacte amb l'única informant que ens havíem plantejat. Anem treballant paral·lelament teoria i anem elaborant els objectius, la perspectiva i la metodologia, els aspectes ètics, el guió de la primera entrevista, etc.

Etapas dels relats de vida

- Primera fase. Execució de les entrevistes: En començar l'entrevista observem la poca predisposició de la MV a continuar i hem d'interrompre aquest relat de vida. Això ens endarrereix encara més el treball. Contacte amb una nova informant i fem les entrevistes únicament dos dies, motiu pel qual ens provoca molta incertesa davant el que se suposa que ha de ser un relat de vida, però el fet que sigui una coneguda i que jo sigui una persona sorda fa que conegui en profunditat aquesta categoria social i tirem endavant.

En aquesta fase és la més satisfactòria de l'elaboració del projecte és un moment íntim que et permet connectar amb l'altra persona per compartir vivències on la comprensió és total per la meua condició de persona sorda. El sentiment satisfactori de servir de portaveu d'aquestes dones i del col·lectiu de les persones sordes de Barcelona encara que només sigui un treball final de grau és molt gratificant.

Però a la vegada no és una tasca fàcil perquè amb l'autobiografia i amb la connexió íntima amb les informants s'han reviscut situacions i sentiments durs.

La realització de les entrevistes tampoc ha sigut senzill perquè s'han de fer per online i per qualitat humana respecte a fer-les presencials. La MV viu a Barcelona, l'AS a Holanda i la investigadora a París. Un programa d'enregistrament de veu no era factible i vam haver de trobar altres opcions. Es realitzen un total de sis entrevistes, dues per cada persona encara que prèviament hi ha unes entrevistes informals per parlar del treball, dels aspectes ètics i entregar el document del consentiment informat i protecció de dades.

- Segona fase. La transcripció: bastant fora de temps respecte al cronograma que ens vam marcar a l'inici del TFG realitzem la transcripció de les entrevistes. Fem l'entrega conjuntament amb el marc metodològic.

Etapa dels resultats

La darrera setmana de desembre procedim a fer l'anàlisi de la informació obtinguda entre la teoria i el treball de camp. A la vegada, encara hem de revisar correccions que ens fa la tutora respecte a aquests dos grans punts del treball.

No serà fins a la primera setmana de gener de 2020 que tindrem enllestides les conclusions, introducció i aspectes formals del treball per a la seva entrega.

4.6. Aspectes ètics

Tal com s'ha esmentat en l'apartat anterior, quan vaig contactar amb les dues informants, els hi explico la recerca final del grau d'educació social de la Universitat Oberta de Catalunya, la temàtica, la finalitat d'aquest treball final per donar visibilitat a la problemàtica tractada i que m'agradaria que el treball de camp fos redactat directament en primera persona. Un aspecte per tenir en compte és quanta informació s'ha de donar als informants, ja que hi ha el risc que se'ls predisposi de manera positiva o negativa per als objectius de la investigació tal com esmenten els autors Noreña, Alcaraz, Rojas i Rebolledo (2012 pag.270).

Els hi envio el document del consentiment de participació i protecció de dades, amb tota la informació i les accions que es faran amb la informació obtinguda per:

[..]facilitar, a partir de la recollida de dades, la informació, per tal d'endegar processos de comprensió i interpretació compartits amb la finalitat de representar la pluralitat de postures i circumstàncies de tots els punts de vista implicats en la informació tal com esmenten Arnaus i Contreras (1995 pag.51).

Ens autoritzen de forma verbal a utilitzar el nom però preferim mantenir la discreció, utilitzant les seves inicials per tal de protegir-les de l'intimidat i de la privacitat de la informació aportada, a més assegurant l'anonimat, ja que el col·lectiu de les persones sordes és molt petit.

Els enregistraments no s'usaran sense el seu consentiment i es mantindran en un lloc segur i d'ús exclusiu per als investigadors.

També s'especifica que aquest treball no suposa cap risc ni beneficis "els riscos potencials per als subjectes individuals es minimitzen; els beneficis potencials per als subjectes individuals i per a la societat es maximitzen; els beneficis potencials són proporcionals o excedeixen als riscos" - Noreña, Alcaraz, Rojas i Rebolledo (2012 pag.270).

Quan vaig contactar amb elles, els hi vaig explicar que és totalment voluntari i lliure d'accedir a les entrevistes i que podien interrompre en qualsevol moment. S'ha respectat la llibertat d'expressió dels entrevistats i no s'ha fet cap judici de valor, evitant qualsevol moment la sensació d'incòmodament tal com esmenta els principis del Codi Deontològic de l'educador i educadora social (ASEDES)

Aquest treball pretén realitzar una recerca que intenta descriure, comprendre i interpretar els comportaments i pensaments dels subjectes, no podem atorgar-nos

el dret de fer valoracions i judicis categòrics i irrefutables sobre el que està bé i el que està malament perquè s'ha d'oferir una descripció de la realitat tal com perceben els informants.

Ens hem compromès a entregar una còpia del treball un cop finalitzat el TFG però no s'han mostrat interessades.

5. Anàlisi de la informació

Abans de fer l'anàlisi de les dades entre el treball de camp i la literatura bibliogràfica, iniciarem aquest punt amb una reflexió entorn la investigació.

El fet que la investigadora sigui una persona sorda bilingüe ha permet tenir un contacte directe amb les entrevistadores i això ens ha permet realitzar les entrevistes sense la presència d'una tercera persona per la interpretació en llengua de signes. D'aquesta manera s'ha accedit ràpidament a les informants i de manera directa sense cap tipus d'interferències a l'accés a la comunicació i a la informació.

Però les limitacions més importants que ens hem trobat són:

En principi volíem fer relats de vida però per manca d'experiència en la seva realització, per la dificultat d'enregistrar les entrevistes i per la manca de participació activa d'una de les entrevistadores, podríem dir que es tracta més bé d'entrevistes que no de relats de vida, però el fet que ho hem pogut complementar amb l'autobiografia de l'autora del treball hem mantingut el marc de relat de vida.

Viure fora del lloc de la problemàtica, provoca molt poca flexibilitat de cara als informants o per fer contactes. També s'ha constatat que les entrevistes haurien d'haver sigut presencials, generant un espai més càlid i més íntim sense que les tecnologies interrompessin i provoquessin malestar a les protagonistes.

Durant les transcripcions de les entrevistes s'ha detectat la manca d'entrevistar a una persona oralista sense coneixements de la llengua de signes, segurament hauria compartit altres visions de l'accessibilitat a l'oci per complementar i recolzar el marc teòric.

I per últim, s'ha de considerar una particularitat de les dones entrevistades: aquestes dones són sordes exitoses a nivell educatiu i professional. Elles representen un petit grup del col·lectiu de les persones sordes bilingües, això vol dir que de l'anàlisi que puguem fer hem de pensar com serien aquestes dades per a persones que el seu nivell educatiu i cultural sigui inferior, i són la majoria degut a diverses mancances d'adaptacions en molts àmbits de les seves vides.

Una vegada feta les observacions de la investigació passem a analitzar la informació obtinguda entre el treball de camp i del marc teòric, per això dividirem la informació per categories d'anàlisi o temes:

- Concepte de la discapacitat i/o diversitat funcional

En el marc teòric, en el punt 3.1 parlem de l'evolució històrica de la paraula discapacitat i diversitat funcional, com també que actualment ens trobem en el model de la diversitat perquè defensa i promou una convivència on la diferència és la riquesa humana. La VB esmenta que *“cap de les dues em representen però si he d'escollir una paraula, escullo la paraula discapacitat perquè aquesta paraula fa referència que no tinc la capacitat d'escoltar i la paraula diversitat funcional és molt versàtil i no es té en compte les característiques que presenten les persones amb discapacitat.”*

L'AS tampoc se sent *“[...] identificada cap d'aquestes dues paraules, sóc A.S. Perquè m'han de ficar fins d'un sac? No ho entenc, m'he de ficar en un sac amb les mateixes característiques que altres persones per tenir l'etiqueta.”*. La MV esmenta que *“em representa el concepte de persona sorda o amb sordesa. Amb capacitats diverses.”*

S'ha detectat que cap de les tres protagonistes se senten identificades amb el concepte de discapacitat o diversitat funcional.

- L'accessibilitat a l'oci a Barcelona

En el marc teòric, en el punt 3.2.1. s'ha especificat, que l'ajuntament de Barcelona treballa intensivament en les adaptacions i dissenys per les persones sordes amb la finalitat de crear una ciutat inclusiva. Cosa que la MV està d'acord i considera que *“cada vegada més. Teatre, conferències, visites guiades, debats,... Va en funció de les programacions dels centres culturals, tant públics com privats.”* encara que la MV reconeix que quan era petita *“no hi havia recursos”* però *“ara, hi ha força varietat d'espectacles accessibles”*. L'AS també afirma aquesta mancança, ella insisteix que les administracions públiques o privades sovint presumeixen *“d'una conferència adaptada de les 300 conferències que existeixen i tot el món aplaudeix per una conferència adaptada”*. També esmenta *“quan les entitats especifiquen una sola conferència que és accessible per tothom, això no és inclusió.”* Segons

l'autobiografia de la VB recolza les afirmacions de la MV i AS *“considero que l'oci actual encara no és accessible.”* i *“considero que Barcelona no proposa moltes activitats inclusives, proposen activitats de tant en tant i sovint no fan gaire difusió. També s'ha de confirmar que moltes vegades proposen una activitat però en horaris i dies de la setmana no apropiats pels treballadors o estudiants sords.”*

S'ha detectat que l'accessibilitat de l'oci a Barcelona no és del tot inclusiu per les persones sordes, encara que MV creu *“que està en progressió, cada vegada més”*, l'AS no comparteix la mateixa visió que MV, ella considera que *“l'oci no és inclusiu per les persones sordes, ens trobem limitats perquè no ens faciliten eines ni accessibilitat per accedir i realitzar l'oci.”* Segons l'autobiografia de la VB *“existeixen propostes d'oci que produeixen una segregació del món oïdor però no són inclusives”*

Cal ressaltar que les propostes d'oci són organitzades per entitats públiques o privades i existeix una visió negativa sobre l'aposta de l'oci inclusiu, encara *“que ho van demostrant progressivament”* tal com diu la MV. L'AS pensa *“que les entitats públiques o privades els hi preocupa més la seva imatge que l'accessibilitat, no els importa tenir una accessibilitat de qualitat, justament demostrar al públic que tenen accessibilitat i tenir la bona imatge de bona acció.”*

- Model de pràctiques social: segregació, integració o inclusió.

A part de les entitats públiques o privades, s'ha observat que existeixen associacions o entitats que proposen oci inclusiu de manera separada de la societat oïdora. Durant les entrevistes MV i VB han afirmat que són activitats segregacionistes

L'AS argumenta la raó de la segregació que realitzen aquestes associacions;

“Hi ha associacions administrades per persones sordes que són el mirall del món, en el nostre món vivim d'una societat que no existeixen adaptacions per les persones sordes i finalment aquestes accions són reproduïdes per les associacions sordes. És a dir, les activitats són accessibles per les persones sordes però no pels oïents. De manera involuntària acaben imitant les accions que realitza la societat cap a la minoria i la minoria reproduceix la mateixa escena per als oïents. Si el món realment fos accessible, aquestes actituds no existirien perquè tothom gaudiria de l'oci sense limitacions.”

A part d'aquestes, també és molt important observar el cinema en la ciutat de Barcelona, els cinemes VOS són una salvació per les persones sordes perquè la resta de cinemes no són apropiades per les persones sordes i són les úniques que ofereixen subtitulació. L'Ajuntament ha plantejat unes quantes adaptacions per les persones sordes en l'àmbit de cinema, i aquestes han generat unes crítiques perquè consideren que són discriminatòries i no són propostes inclusives.

La MV crítica que "aquest "experiment" però és més aviat segregador, ja que fa excloure un determinat grup dins de la falsa inclusió que venen amb aquests dispositius. Fa ressaltar la diferència. És molt millor anar al cinema amb els subtítols incorporats, com una persona més que va a gaudir d'una pel·lícula."

L' AS desconeix "aquestes propostes, però estic totalment desacord amb la seva proposta.[...]. Això vol dir que tenir l'accessibilitat al cinema tot depèn de la meua economia financera, [...] Hi ha molts detalls que són discriminatoris!"

VB esmenta que "si realment aquests determinats cinemes compten amb sistemes, aplicacions, hi hauria una llista amb els noms dels cinemes però no existeix la llista, allà específica; consultar en la seva pàgina web. [...] L'Ajuntament hauria de facilitar una llista dels noms dels cinemes que proposen aquestes alternatives."

En referència del teatre, s'ha detectat que la llengua de signes catalana i la subtitulació simultània és imprescindible però s'ha de realitzar de forma correcta per poder gaudir de l'obra. Sovint no s'apliquen correctament les mesures d'adaptació i no són experiències agradables per les persones sordes. L'AS exposa la seva experiència sobre les males praxis de les adaptacions.

"[...] No vaig poder gaudir de l'obra perquè havia d'escollir; veure l'intendent de llengua de signes o els subtítols a dalt de tot o bé l'obra. Visualment podem dir que és inclusiva però d'aquesta manera no es practica ni és de qualitat!"

Aquest recull de dades ens indica que s'hauria de plantejar el disseny d'accessibilitat als cinemes perquè ens trobem davant d'una deficiència molt important de l'accés als cinemes; les propostes són completament discriminatòries i no respecten la dignitat de les persones sordes tal com recull en l'article 26 de la Legislació Catalana de la Llei 13/2014 del 30 d'octubre de l'accessibilitat i el Reial Decret Legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, de la Llei General de drets de les

persones amb discapacitat i de la seva inclusió, i la Convenció Internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat, tal com hem analitzat en el capítol 3.2.1 que vénen a dir l'obligació dels estats en garantir la real participació de totes les persones en totes les àrees de la vida i es comprometen en l'oci autènticament inclusiu.

- Accés a l'entorn (oci) i desenvolupament personal i social

A continuació analitzem les sensacions que tenen les protagonistes quan l'oci no és inclusiu ni adaptat per les persones sordes, la M.V diu *“de no igualtat, o de no equitat. Sensació de no formar part del conjunt.”* L'A.S afirma que li provoca una sensació de *“decepció”* i a VB li genera una sensació de *“fàstic i injustícia”* davant d'aquestes situacions.

Per evitar aquests sentiments que han exposat els protagonistes, s'haurien de plantejar i *“refer les propostes inclusives, perquè els dissenys d'accessibilitat sovint ho fa un expert oient sense experiència de la sordesa i les adaptacions no són idònies. S'ha de millorar en qualitat i quantitat, tot això és possible tenint persones sordes a l'equip multidisciplinari per l'elaboració de disseny d'accessibilitat.”* esmenta VB.

L'AS també afirma que *“cal millorar tot [...] fa tres mesos que hi havia un congrés de la sexualitat femenina per online, on participaven professionals d'aquest àmbit. Em va resultar molt interessant, [...] vaig enviar un correu per preguntar si els vídeos estaven subtitulats i em van contestar que no.”*

En el següent apartat analitzem les sensacions que han tingut els protagonistes quan han gaudit de l'oci totalment inclusiu. La MV afirma que *“farà uns 10-15 anys que l'oci va començar a ser accessible. Ara sóc assídua a les obres de teatre amb subtitulació i/o amb interpretació a la llengua de signes. Les sensacions que vaig sentir són; gaudir, de relaxació i de desconexió.”*

L'AS durant tota la seva vida només ha pogut gaudir de l'oci inclusiu *“només una sola vegada. [...] Jo recordo que vaig gaudir molt perquè és la primera vegada que no havia de tornar el cap per veure als intèrprets, va ser una obra on vaig gaudir plenament. Només una vegada, això és inclusió i em vaig sentir inclosa, això no era una obra amb accessibilitat sinó inclusiva.”*

VB també ressalta la importància de l'oci inclusiu i d'acudir en les instal·lacions ordinàries que fa servir la resta de la població.

“Jo recordo perfectament la primera vegada que vaig veure la pel·lícula Harry Potter i la pedra filosofal amb subtítols en català i en un cinema del carrer de Gran Via de les Corts Catalanes. Jo tenia uns 9 o 10 anys, havia llegit el primer llibre i la pel·lícula venia de sortir, [...] Per una vegada en la meua vida he acudit al cinema ordinari amb subtítols en català sense sentir-me estranya i compartint un moment únic amb altres fans de Harry Potter. Vaig sentir moltes emocions; eufòria, em sentia com una ciutadana i sobretot tenir d'impressió de ser “normal” com la resta.”

Després d'aquest recull de dades, entenem que l'oci ens aporta beneficis, molts autors han defensat la importància d'aquest com a element central de la qualitat de vida; contribuïdors en la percepció subjectiva de satisfacció i benestar, i aportant valors positius per a les persones i la comunitat afavorint la inclusió. I així ho hem exposat en el capítol 3.2.

La MV afirma els beneficis que aporta l'oci perquè *“aporta cultura i coneixements. I la ment entra en una dimensió literària i cultural que afavoreix al desenvolupament sociocultural i intel·lectual.”* L'AS també justifica els beneficis de l'oci *“perquè l'oci és educació no formal, [...] el feminisme d'on he après? De l'oci, de les pel·lícules, dels documentals, de les obres, dels tallers dels Wordshops, conferències tot això és oci. [...] És a dir que els sords només hem de seguir el sistema i no ens podem nodrir la ment . Per aquesta raó l'oci És molt important, l'educació no formal.”* El relat autobiogràfic de VB també recolza la teoria dels diversos autors perquè *“l'oci ens permet desconnectar de la rutina, és una forma de construir la nostra identitat, explorant allò que ens agrada i ens permet conèixer, intercanviar amb altres persones moments únics. És una manera de sentir-nos realitzats [...].*

Això ens afirma que l'oci és totalment necessari per tothom i sobretot pels col·lectius més vulnerables que presenten més dificultats per accedir a la cultura. L'oci enriqueix a les persones, els hi dóna oportunitats per complementar l'educació formal i afavoreix el desenvolupament sociocultural i intel·lectual possibilitant el desenvolupament personal i del col·lectiu, tal com ho hem contemplat al capítol 3.2

- Model de comunicació i accessibilitat a l'oci

A continuació podem trobar les experiències reals on constaten les dificultats i el risc d'exclusió social que els protagonistes han viscut i han compartit amb nosaltres.

VB: *“Farà uns 3 anys que vaig anar a veure el Mago Pop d'Antonio Diaz a Barcelona, abans de comprar les entrades vaig veure en la pàgina web que estava adaptat per les persones sordes. Quan arriba el dia, [...] demano als professionals quina adaptació puc utilitzar, ja que sóc una persona sorda i em responen, el bucle magnètic. [...] no tothom pot beneficiar-se perquè tot depèn del grau de sordesa, i em diuen que no puc reclamar perquè compleixen amb la llei i que gaudeixi de l'espectacle.*”

AS: *“Estava molt il·lusionada amb la xerrada de Lola Vendetta, vaig anar i em vaig trobar amb una “persona que feia servir la llengua de signes”, aquesta persona no coneixia la llengua de signes, va ser una experiència horrible. [...] m'ho imaginava totalment inclúsiu i un cop allà, no m'assabento de res [...]. No saps com em vaig sentir, veure la persona inventant signes amb la seva companya i aquesta entitat presumeix de l'accessibilitat!”*

Aquest recull de dades, refresquem la memòria amb la llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació de la normativa espanyola a la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat recull els drets de les persones amb discapacitat, les obligacions de l'Estat és en considerar-les com a individus amb drets plenament integrats en la societat, i en què les demandes i necessitats siguin per tal d'acomplir amb la igualtat d'oportunitats com la resta de ciutadans complementant la llei de la llengua de signes 27/2007, de 23 de octubre, reconeixen que les persones sordes tenen dret a l'ús de la llengua de signes i als recursos de comunicació en les administracions públiques o privades amb la finalitat de respectar el dret d'exercir i de la plena participació en la vida social i cultural.

- L'educador social en l'oci de la persona sorda.

Al capítol 3.5.1 s'ha parlat sobre les funcions de l'educador social com a animador sociocultural. Hem fet especialment èmfasi en les funcions de socialització i promoció de la cultura i també de com és d'important la seva presència en les pràctiques d'oci pels principis que regeixen la nostra professió.

Però s'ha observat que la professió de l'educador social no figura com a promotor d'animació sociocultural en l'oci de les persones sordes perquè *“els intèrprets de llengua de signes són els que proposen les activitats inclusives i aquests són els agents qui fan el rol de l'educador social quan no els hi correspon”* i *“considero que les entitats d'interpretació de llengua de signes aposten per l'oci inclusiu, això vol dir que el perfil de l'educador social no aposta per l'oci inclusiu.”* esmenta VB.

Ambdues (AS i MV) afirmen d'haver rebut moltes consultes, per conèixer les necessitats de les persones sordes de manera general. Sobretot professionals de l'àmbit de l'educació formal i no formal. També altres professions lliberals i tècnics però mai s'ha contactat el perfil de l'educador social per l'oci inclusiu de les persones sordes.

D'allò dit al marc teòric a l'apartat 3.5.1 i allò explicat per les informants, analitzem com la professió de l'educador social és totalment necessari en la gestió i disseny de projectes, en la mediació, en la promoció i l'anàlisi i investigació sobre l'oci inclusiu. Observem que és una professió de la qual no s'hauria de privar cap persona o institució que vulgui organitzar aquesta pràctica adreçada a la diversitat funcional. Però més necessari encara és que la professió contempli a les pròpies persones sordes en aquestes pràctiques.

En el document d'ASEDES presenta els principis deontològics generals que l'educador social ha de treballar amb els drets fonamentals humans i de la Convenció de les persones amb discapacitat. L'educador social ha de garantir que els drets de les persones sordes no estiguin vulnerats treballant amb el principi de justícia social, és a dir, basant en el dret a l'accés a qualsevol servei a qualsevol persona que visqui en la nostra comunitat. Realitzant intervencions socioeducatives de la vida quotidiana, cridant l'atenció sobre aquelles condicions socials que dificulten la socialització i puguin dur a la marginació o exclusió de les persones.

6. Conclusions finals

Vam començar aquest treball de recerca amb uns objectius clars, aquests ens han guiat en tota una recerca bibliogràfica que ha donat lloc a una pràctica molt particular quant a la metodologia utilitzada i la informació que hem anat a buscar de les informants. Una vegada analitzada tota la informació ens trobem en condicions de donar resposta als objectius origen del TFG.

L'objectiu general era oferir l'experiència viscuda i sentida de la persona sorda en algunes tipologies d'oci a Barcelona per tal que puguin servir d'eina de treball i/o de reflexió per a la pràctica socioeducativa. Per arribar a aquest objectiu ens vam proposar un seguit d'objectius específics que ara és el moment de donar-los resposta.

- Analitzar els conceptes d'oci, de la persona sorda i de les pràctiques d'integració i inclusió.

Aquest objectiu sí l'hem assolit però no de la forma que esperàvem. Al llarg del marc teòric hem trobat bibliografia respecte als conceptes de manera general, però no hem trobat literatura que vinculés la persona sorda i l'oci amb l'educació social, com tampoc una investigació important sobre la situació de les persones sordes envers l'oci a Barcelona, ciutat que es caracteritza per ser pionera en accessibilitat. Ha sigut amb el treball de camp on hem pogut acabar de tancar el cercle d'aquests conceptes al voltant de la persona sorda, com també on hem constatat com a la pràctica sembla no existir l'educació social en el col·lectiu de les persones sordes, pel que respecte a l'oci.

Amb els relats de vida i la posterior anàlisi de les dades concloem que les persones sordes se senten més còmodes amb el concepte de persona sorda perquè consideren que tenen altres capacitats i la societat no les aprecien.

Que no hi ha reals pràctiques inclusives d'oci encara que cada vegada hi ha més pràctiques integradores, i es nota un salt quantitatiu i qualitatiu respecte a fer deu o quinze anys, però en el que es detecta que no s'acaba d'entendre la funcionalitat i la particularitat d'aquesta diversitat funcional. A més a més podem concloure que aquest no reconeixement, aquest no accés o aquesta mala informació que la societat

té al respecte afectant a les persones sordes a sentir-se exclosos com a ciutadans sense oportunitats de participar en l'oci.

- Exposar les experiències de persones sordes entorn l'oci.

S'ha pogut exposar les experiències de les persones sordes però s'ha destacat que ens ha faltat més varietat d'entrevistes tenint en compte les diferents modalitats comunicatives i diferents situacions socials, cultural i econòmiques. Encara així, també ens ha permet veure que les persones sordes més exitoses tenen dificultats per accedir l'oci, si reflexionem la resta de persones sordes que presenten dificultats, l'oci és un impediment per aquests.

- Contrastar les pràctiques que s'ofereixen amb unes pràctiques d'animació sociocultural pròpies de l'educació social.

S'ha pogut explicar la teoria de l'animació sociocultural i algunes funcions que realitza l'educador social però no s'ha pogut explicar com són les pràctiques actuals de l'oci a Barcelona per manca de temps. Tampoc s'ha pogut explicar com haurien de ser unes pràctiques d'ASC perquè requereix una investigació força profunda i tal com s'ha esmentat anteriorment, la manca de temps no ens ha permet aprofundir més aquest punt.

- Oferir idees generals de possibles models autèntics inclusivament on situem a l'educadora social com a promotora de la participació de les persones sordes.

No hem assolit aquest objectiu. Després de finalitzada la recerca ens adonem que era un objectiu molt agosarat i del que encara ens faltaria molta informació. De fet, ara, sabem que aquest objectiu que vam plantejar com específic seria perfectament un objectiu general d'un nou TFG. Encara així considerem que els educadors socials han de tenir coneixements de la sordesa i del col·lectiu de persones sordes i les seves particularitats per poder reivindicar la pràctica social inclusiva de l'oci.

Després del recorregut del marc teòric, la metodologia i l'anàlisi de la informació, podem concloure:

- L'educador social no consta en les intervencions per afavorir l'oferta sociocultural municipal, dissenyant programes per sensibilitzar i modificar

les actituds cap al col·lectiu de les persones sordes, creant dissenys universals que faciliti l'accessibilitat a tota la població, etc.

- La importància del rol de l'educador perquè s'encarrega de la promoció cultural i social, facilitant noves possibilitats d'adquisició de béns culturals, que amplii les perspectives educatives, laborals, de lleure i participació social. És molt important perquè l'educador social es presenta com un mediador i activista que pot provocar canvis en l'accessibilitat de l'oci a la ciutat de Barcelona i així les persones amb diversitat social podrien arribar a la cultura i a l'oci generalitzat i participar d'aquesta i crear-ne.
- Que l'educador social és l'agent que ha de donar suport als creadors locals i apostar pel foment de la creativitat en la ciutadania per afavorir la diversitat cultural i ciutadana present al municipi en l'ús, la creació i l'expressió de les activitats socioculturals, tenint en compte el col·lectiu de les persones sordes i en les seves necessitats.

Possiblement per totes aquestes raons ens trobem davant de moltes manques d'accessibilitat a l'oci que provoquen un aïllament social pel col·lectiu de les persones sordes, en les entrevistes s'ha pogut constatar els sentiments que provoquen a causa d'aquestes males praxis davant de l'oci.

Per finalitzar, afirmen que la participació en activitats d'oci normalitzades i en el marc de la comunitat sorda continua sent una assignatura pendent. Tanmateix aquest treball ens pot ajudar a transformar la nostra mirada sobre les persones sordes i impulsar-nos, com educadores socials, a endinsar en les necessitats del col·lectiu de les persones sordes per elaborar propostes que responguin a les seves necessitats.

Limitacions

El fet de viure a l'estranger, a París ens ha limitat en molts factors per l'elaboració del TFG perquè ens limiten molt a l'hora d'obtenir els recursos per la selecció de la bibliografia, el fet de no poder fer la demanda de préstec de llibres a la biblioteca de Barcelona, s'ha reduït les oportunitats d'ampliar i/o complementar informació durant l'elaboració del marc teòric. Per obtenir la informació necessària s'ha hagut inscriure en moltes pàgines d'internet, que són com biblioteques, per exemple SCRIBD on podem trobar materials penjats gratuïts.

Tampoc s'ha trobat informació respecte l'oci per les persones sordes, possiblement és un dels primers treballs que se centra en les persones sordes i la necessitat d'accedir a l'oci vinculant el perfil de l'educador social en les seves intervencions. En conseqüència, no s'ha analitzat profundament l'oci des d'una mirada d'animació sociocultural, sinó s'ha centrat més en la necessitat de les persones sordes a l'accés a l'oci i com l'educador a de lluitar per aquest accés tal com s'esmenta en el document d'ASEDES.

També s'ha trobat altres dificultats, en referència de temps i la dedicació de l'elaboració del TFG perquè s'ha combinat amb altres assignatures com el Francès I, el Pràcticum III, amb les pràctiques del centre i s'ha dificultat molt per respectar el temps que es va programar en el cronograma.

La realització de les entrevistes per videotrucada també ens ha fet perdre la qualitat humana, la proximitat i ens ha dificultat obtenir més informació.

Realitzar el treball com a primera persona té les seus avantatges i inconvenients, no ens ha permet ser objectiva i desvincular-nos del tema perquè coneixem la realitat, i s'ha tractat més com una descàrrega emocional després de tants anys lluitant contra la desigualtat de les persones sordes.

Un cop acabat les entrevistes i el relat auto bibliogràfic, s'ha de destacar que la complementació dels relats de vida cobra una importància vital per aquest treball perquè l'escassa informació al respecte, ens permet obtenir una informació qualitativa sobre l'oci de les persones sordes per fer l'anàlisi de la informació.

En l'elaboració de les entrevistes s'ha tingut en compte que al llarg del marc teòric s'ha centrat més en les necessitats de les persones signants /bilingües, sent la CNSE la referent per argumentar les necessitats de les persones sordes. No s'ha tingut en compte les altres entitats com FIAPAS o ACAPPS que són associacions de persones sordes oralistes que no se senten part del conjunt de les persones sordes.

Prospectiva o orientacions de futur.

Aquest recorregut fins aquí s'ha constatat que s'haurien pogut millorar moltes coses en molts aspectes però el temps ens ha obligat tirar cap endavant, deixant moltes coses de costat.

Encara així, s'ha observat que Barcelona no és una ciutat inclusiva i la manca de rol de la nostra professió ens demostra que som la peça clau per millorar i provocar un canvi sociocultural en l'oci de les persones sordes afavorint el desenvolupament sociocomunitari.

Som conscients que ens queda un llarg camí per recórrer vers una ciutat inclusiva al 100%, i que les persones sordes siguin totalment integrades en la societat.

Ens agradaria que aquest treball fos un diagnòstic per iniciar altres treballs d'investigacions i motivar altres investigadors de l'educació social per endinsar-se en l'oci silenciós i els reptes que aquí s'han intentat plasmar.

D'aquesta manera ens agradaria finalitzar amb una frase d'Albert Einstein que afirma: «hasta que todos los individuos de una sociedad no se encuentren plenamente integrados en ella no puede decirse que sea una sociedad civilizada». (s.d).

7. Bibliografia i webgrafia

- Abela, J; Ortega, J; Pérez, A. Revista del ministerio de Trabajo y asuntos sociales, num 45. Sociología de la discapacidad Exclusión e inclusión social de los discapacitados. Recuperat a: http://www.mitramiss.gob.es/es/publica/pub_electronicas/destacadas/revista/numeros/45/estudio4.pdf
- Álvarez, P. (2014, 14 de febrer) La manca de subtitulació al cinema espanyol, una barrera per als sords. *betevé*. Recuperat a : <https://beteve.cat/cultura/cinema-accessible-sords/>
- Amal, J. (2000). *Metodologies de la investigació educativa*. A Vidal, M. C. (coord.), *Metodes i techniques d'investigació*. Barcelona : FUOC
- Apropa cultura. Disponible a <https://www.apropacultura.cat/>
- Arnaus, R i Contreras, J. (1995). El Compromís ètic en la investigació etnogràfica. *Temps d'educació*, 14, pp. 33-60. Recuperat a: <https://www.raco.cat/index.php/TempsEducacio/article/viewFile/125585/246343>
- ASEDES (2007). Documents professionalitzadors. Definició de l'educació social. Codi deontològic de l'educador social. Cataleg de funcions i competències de l'educadora i l'educador social. Barcelona: ASEDES.
- Badia, M. Longo, E. (2009) El ocio en las personas con discapacidad intelectual: participación y calidad de vida a través de las actividades de ocio. *Siglocero Revista Española sobre Discapacidad Intelectual* Vol 40 (3), Núm. 231, Pág. 30 a pág. 44. Recuperat a: http://www.plenainclusion.org/sites/default/files/231_2.pdf
- Barcelona Accessible. Disponible a <http://ajuntament.barcelona.cat/accessible/ca>
- Barcelona Inclusiva. Oci Inclusiu. Recuperat a : http://www.bcn.cat/barcelonainclusiva/ca/fitxa_associacio_oci_inclusiu_sarau_634.html
- Barcelona Turisme. Barcelona, per un turisme accessible. Disponible a <http://www.barcelona-access.cat/?idioma=2>
- Barrio, J (2008) Hacia una Educación Inclusiva para todos. *Revista Complutense de Educación* Vol. 20 Núm. 1 (2009) pag.13-31. Recuperat a : <https://revistas.ucm.es/index.php/RCED/article/viewFile/RCED0909120013A/15360>

- Bartolomé, M. (2000) *Metodologies qualitatives orientades cap el canvi i la presa de decisions*. A.J.Mateo i C.Vidal (Ed.), *Metodes d'investigació en educació*. Barcelona : FUOC
- Bernal,M (2017, 02 de juny). Todos los que trabajan en la obra son sordos. *El Periodico*. Recuperat a :<https://www.elperiodico.com/es/raiz-tematicas-el-periodico/20170601/gente-corriente-entrevista-alicia-sort-alicia-sort-todos-los-que-trabajan-en-la-obra-son-sordos-6077586>
- Bertaux, D. (2005). *Los relatos de vida. Perspectiva etnosociológica*. Barcelona: Edicions Bellaterra.
- Biennal Internacional de teatro y cine de sordos de Barcelona. Disponible a https://biennal16.wixsite.com/inicio?fbclid=IwAR2xIDnUvfEb5oKdL2WlrFE8KmHSCyM3A2y_rwXVYD_Xlqgp493yZ9KfbPs
- Blanquerna (Universitat Ramon Llull) TIC I NEE Discapacitat auditiva. Recuperat a : <https://sites.google.com/a/blanquerna.url.edu/tic-i-nee/discapacitat-auditiva>
- Blog TERMCAT diversitat funcional o discapacitat Recuperat a : <https://termcat.blog.gencat.cat/2018/11/06/diversitat-funcional-o-discapacitat/>
- Bretones, E. (coord) (2012). *Històries de vida i educació social*. Barcelona: FUOC
- Bretones, E. Ros, J. (2012). *A propòsit de les històries de vida*. Barcelona. FUOC
- Canimas, J. (2017) *Ètica aplicada a l'educació social*. Intimitat, confidencialitat i secret professional. Barcelona. FUOC
- Catalunya. Turisme Accessible. Turisme per a tothom. Disponible a <http://turismeperatohom.catalunya.com/ca/>
- Celiqúeta, G. y Solé Blanch, J. (2013) *Etnografía para educadores*. Barcelona. Editorial UOC.
- COCEMFE. Observatorio de la Accesibilidad. Disponible a <https://www.observatoriodelaaccessibilidad.es/accesibilidad/accesibilidad/>
- *Codi de bones pràctiques en recerca* (2010): Universitat de Barcelona. Recuperat a: http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/28542/1/codibonespractiques_cat.pdf
- Comas, D. Pujadas, J. Roca, J. (2013) *L'etnografia com a pràctica de camp: mètodes i tècniques*. Barcelona. FUOC
- Comas, D. Pujadas, J. Roca, J. (2013) *L'etnografia com a procés de recerca : El disseny d'investigació i l'experiència del treball de camp*. Barcelona. FUOC

- Confederación Estatal de Personas Sordas CNSE - La CNSE recuerda que las personas sordas todavía no disfrutaban de todos sus derechos Recuperat a: http://www.cnse.es/home_detalle.php?id_inicio=48&archivo=1
- Confederación Estatal de Personas Sordas CNSE - Sobre las personas sordas. Recuperat a: <http://www.cnse.es/psordas.php>
- Constitución Española (1978) Título I. De los derechos y deberes fundamentales. Capítulo tercero. De los principios rectores de la política social y económica. Artículo 43. Versión vigente desde el 28 de septiembre de 2011 Recuperat a: <https://www.derechoshumanos.net/constitucion/index.htm#T1C3>
- Cuenca, Manuel y Ana Goytia (2012), "Ocio experiencial: antecedentes y características", *ARBOR Ciencia, Pensamiento y Cultura*, vol. 188, núm. 754, pp. 265-281.
- DISCPANET. El portal de las Personas con Discapacidad. Accesibilidad. Recuperat a: <https://www.discapnet.es/areas-tematicas/accesibilidad/ocio-accesible/ocio-accesible>
- *Disseny per a tots, Accessibilitat desapareguda.*(s.d.). Rovira-Beleta Accesibilidad, S.L.P
- Festival Simbiotic. Disponible a <http://festivalsimbiotic.es/>
- Fundacio Llars Residencials. 29 de Setembre: Jornada d'oci inclusiu. Recuperat a: <http://fundaciollarsresidencials.org/29-de-setembre-jornada-doci-inclusiu/>
- Fundación CNSE. Para la Supresión de las Barreras de Comunicación. Confederación Estatal de Personas Sordas CNSE Recuperat a: http://www.fundacioncnse.org/inver_accesi.html
- Garcia, M. (2014). *Accessibilitat i disseny per a tothom: avançar en la igualtat d'oportunitats per a les persones amb discapacitat.* Barcelona: Taula del Tercer Sector Social de Catalunya. Recuperat a http://www.tercersector.cat/sites/www.tercersector.cat/files/dossier_accessibilitat_i_disseny_per_a_tothom.pdf
- Gencat, Llengua catalana . Llengua de signes catalana. Recuperat a : https://llengua.gencat.cat/ca/llengua_signes_catalana/
- Gómez, D. (2018). *El projecte d'investigació.* Mètodes de recerca qualitativa. Barcelona, FUOC

- Idescat. Per tipus de discapacitat (2018). Recuperat a : <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=847>
- II Trobada Intersectorial per a l'impuls de l'Oci Inclusiu i a l'accés a la cultura de Sants-Montjuïc. Recuperat a: <https://www.spcsocial.org/email/oci-inclusiu18.html>
- International Visual Théâtre, Sedruos. Recuperat a : <http://www.ivt.fr/archives/saison-20182019>
- Julià, A. (2011). El educador social: una figura professional surgida de diverses pràctiques e identidades professionals. A *RES, Revista de Educación Social*. Núm.12, p.1-14. Disponible a: http://www.eduso.net/res/pdf/12/tj_murcia%20res_12.pdf
- Lázaro, Y. Ocio, Inclusión y Discapacidad. Yolanda Lázaro Fernández (ed.) Documentos de Estudios de Ocio núm.4 http://www.deustopublicaciones.es/ud/openaccess/ocio/pdfs_ocio/ocio4.pdf
- Ley 27/2007, de 23 de octubre, por la que se reconocen las lenguas de signos españolas y se regulan los medios de apoyo a la comunicación oral de las personas sordas, con discapacidad auditiva y sordociegas. BOE núm. 255. Madrid, 23 de octubre de 2007
- Llei 13/2014, del 30 d'octubre, d'accessibilitat. Descarregat des de https://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=673958
- Llei 17/2010, del 3 de juny, de la llengua de signes catalana Bolletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 729/VIII, Barcelona del 2 de juny de 2010.
- Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat. Recuperat a : https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2011/08/02/pdfs/BOE-A-2011-13241-C.pdf
- Llena, M^aA (2011) *Animació Sociocultural*. Desenvolupament comunitari. Barcelona, FUOC
- Maestres, B. Dossier de l'assignatura « Treball de Fi de Grau ». TFG : Dependència : Barcelona. UOC
- Maldonado, J. (2012) El modelo social de la discapacidad: una cuestión de derechos humanos (s.d) Recuperat a http://www.scielo.org.mx/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0041-86332013000300008

- Manifiesto por un Ocio Inclusivo, *Cátedra Ocio y Discapacidad del Instituto de Estudios de Ocio* de la *Universidad de Deusto* (2003), ONCE, Fundación ONCE, CERMI
- Mesura de Govern per l'elaboració del Pla d'Accessibilitat Universal de Barcelona 2018-2026. Recuperat a https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/102743/1/MG_Pla_Accessibilitat_Universal.pdf.pdf
- Morris, J., 1992 «Personal and political: a feminist perspective on researching physical disability» *Disability, Handicap and Society*, Vol. 7, N°2
- Moscoso, M; Ripollés, S. (2016) Lo Queer y lo Crip, como formas de re-apropiación de la dignidad disidente. Una conversación con Robert Dilemata, n° 20, 137-144
- Muntaner, Joan Jordi (2010) *De la integració a la inclusió: un nuevo modelo educativo*. En Arnaiz, P.; Hurtado, M^a.D. y Soto, F.J. (Coords.) *25 Años de Integración Escolar en España: Tecnología e Inclusión en el ámbito educativo, laboral y comunitario*. Murcia: Consejería de Educación, Formación y Empleo. Recuperat a <https://diversidad.murciaeduca.es/tecnoneet/2010/docs/jjmuntaner.pdf>
- Naciones Unidas Convenció (2006) Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat i protocol facultatiu. Recuperat a https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicas/11discapacitat/2012_04_11_convencio_drets_persones_discapacitat_catala.pdf
- Noreña, L.; Alcaraz, N.; Rojas, J. i Rebolledo, D. (2012). Aplicabilidad de los criterios de rigor y éticos en la investigación cualitativa. *Revista Aquichan*, 12, pp. 263-274. Recuperat de: <http://jbposgrado.org/icuali/Criterios%20de%20rigor%20en%20la%20Inv%20cualitativa.pdf>
- Núñez, V (2010). *Modelos d'acció socioeducativa*. Barcelona: FUOC.
- Organización de las Naciones Unidas (ONU). Derechos Humanos. Artículo 24 derecho al descanso y al tiempo libre Recuperat a : <https://news.un.org/es/story/2018/12/1447471>
- Organización de las Naciones Unidas (ONU). Derechos Humanos. Artículo 27 Derecho a la vida cultural, artística y científica Recuperat a : <https://news.un.org/es/story/2018/12/1447531>

- Palacios, A. Romañach, J. (2005) El modelo de la diversidad. La Bioética y los Derechos Humanos como herramientas para alcanzar la plena dignidad en la diversidad funcional. Diversitas Ediciones. Descarregat des de http://forovidaindependiente.org/wp-content/uploads/el_modelo_de_la_diversidad.pdf
- Papaz Que es una sociedad inclusiva. Recuperat a: <http://inclusion.redpapaz.org/que-es-una-sociedad-inclusiva/>
- (s.d) (2012, 26 de maig) Persona sordas tambien padecen baja autoestima. El Universal. Recuperat a : <https://www.eluniversal.com.co/salud/personas-sordas-tambien-padecen-baja-autoestima-77770-BXEU160919>
- Planas, A. (2011) Animació Sociocultural. Polítiques culturals. Barcelona, FUOC
- Planella, J. i Martínez O. (2011). Acció socioeducativa i diversitat funcional. Barcelona: FUOC.
- Pujadas, J. (2013) L'etnografia com a mirada a la diversitat social i cultural. Barcelona. FUOC
- Real Decreto 1/2013, de 29 de noviembre, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social.
- Real Decreto 173/2010, de 19 de febrero, por el que se modifica el Código Técnico de la Edificación, aprobado por el Real Decreto 314/2006, de 17 de marzo, en materia de accesibilidad y no discriminación de las personas con discapacidad.
- Rodríguez-Gómez, D. (Coord.), (2018). *El projecte d'investigació*. Barcelona. FUOC
- Rodríguez-Gómez, D. (Coord.), (2018). *El projecte d'investigació*. Barcelona: Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya.
- Sacks, O. (2013) Veo una voz. Viaje al mundo de los sordos. Editorial Anagrama
- Sancho, J. (2016) Com escriure i presentar el millor treball acadèmic. Guia pràctica per a estudiants i professors. Vic : EUMO Editorial
- Sant Pere Claver - Conciertem torna a demostrar el poder inclusiu de la música. Recuperat a : <http://www.santpereclaver.org/noticies/conciertem-poder-inclusiu-de-la-musica/#.Xb2Wepr0nIU>
- Soler, P. (2011) Animació Sociocultural. Concepte i sentit de l'animació sociocultural. Barcelona, FUOC

- Soler, P. (2011) Animació Sociocultural. Context, naixement i desenvolupament de l'animació sociocultural. Barcelona, FUOC
- Soler, P. Invernó, J. Llena, M^aA. Morata, M^aJ. Planas, A. Ros, A. (2011) Animació sociocultural.
- Teatro Accessible. Disponible a <http://www.teatroaccessible.com/es/about/solutions>
- UMAD Definició Integració social. Recuperat a: <http://umad.santiagodecompostela.gal/umad/incorporacion/interior.php?txt=incorporacion&lg=cas>
- Velázquez, H.J., Pietri, L., & Maldonado, N. (2013). De la incapacidad a la diversidad funcional: Una mirada a la evolución histórica de los conceptos, significados e implicaciones para la intervención psicológica. Informes Psicológicos, 13 (2), 79-101.
- Verkami. Te apetece tomarte un cafe con estas increíbles mujeres ? Coco Chanel, Frida Kalho y la sufragista. Recuperat a <https://www.verkami.com/projects/23544-te-apetece-tomarte-un-cafe-con-estas-increibles-mujeres-coco-chanel-frida-kahlo-y-la-sufragista-y-escuchar-sus-historias-en-lsccatalan>
- Vidal, M.C, Arbós, A. Arnal, J. Bartolomé, M. Rincón. D. (2010) Mètodes i tècniques d'investigació socioeducativa. Barcelona. FUOC.
- Waichman, P. (2008) Tiempo libre y recreación. Un desafío pedagógico. Editorial CCS.
- World Federation of the Deaf – Drets Humans - Accessibilitat <http://wfdeaf.org/our-work/human-rights-of-the-deaf/>
- XII Legislatura N° 134. Para las Políticas Integrales de la Discapacidad. Cortes Generales Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados. Comisiones. Madrid, 22 de febrer de 2017.

Annex 2: Guió d'entrevista

Guió per l'auto relat bibliogràfic Verónica Barrera

- *Com has viscut de petita tot allò que relaciona amb l'oci i quines sensacions o records tens de petita (colònies, espais extraescolars, conta contes, visites turístiques, festa del barri, esport comunitari, etc.)?*
- *Quan eres petita l'oci era accessible? I ara? (si tens records o anècdotes ho pots explicar)*
- *Quan va ser la primera vegada que vas assistir al teatre, cinema, concert totalment inclusiu? I quines sensacions vas tenir?*
- *Com a persona sorda quines necessitats tens envers l'oci?*
- *L'oci t'aporta beneficis? I per què?*
- *Consideres que l'oci és inclusiu per les persones sordes?*
- *Consideres que la ciutat de Barcelona és inclusiva per les persones sordes?*
- *Quina és la teva opinió de l'accessibilitat a l'oci? Hi ha suficients recursos d'oci inclusiu a Barcelona?*
- *Com seria l'oci ideal per a tu?*
- *Consideres que a Barcelona existeixen una gran oferta d'activitats inclusives durant tot l'any? O va en funció de dies?*
- *Consideres que s'ha de millorar l'oci inclusiu per les persones sordes o no cal?*
- *Consideres que el cinema és totalment accessible per les persones sordes?*
- *El concepte de diversitat funcional et representa? O prefereixes el concepte de discapacitat? Per què?*
- *Consideres que les entitats públiques i privades aposten per l'oci inclusiu?*
- *Tu penses que algunes associacions sense voler cauen en la segregació i no aposten en la inclusió proposant activitats adaptades per al col·lectiu a la qual es dirigeix? Com per exemple, Biennial Internacional teatre i cinema, Vic Movies, etc.?*

- Coneixes algunes pàgines de web que indiquen les ofertes que existeixen per les persones sordes? Com per exemple; BarcelonaTurisme, Barcelona Accessible
- Quan participes en una activitat d'oci i no és inclusiu, quines sensacions tens?
- Segons l'ajuntament de Barcelona diu «Determinats cinemes compten amb sistemes d'audiodescripció i subtitulació i existeixen apps per a mòbils que permeten a les persones cegues disposar d'audiodescripció de les pel·lícules i a les persones sordes disposar de subtítols. Tu en coneixes? Si has tingut aquesta experiència, t'ha agradat? Si no has tingut aquesta experiència, que penses d'aquesta adaptació? Quines aplicacions per a mòbil coneixes que permetin disposar els subtítols i quins cinemes?
- T'han contactat educadors socials per conèixer les necessitats de les persones sordes i crear projectes amb les adaptacions idònies en l'oci? Si no quina professió ha fet?

Guió d'entrevista per M.V

- Com has viscut de petita tot allò que relaciona amb l'oci i quines sensacions o records tens de petita (colònies, espais extraescolars, conta contes, visites turístiques, festa del barri, esport comunitari, etc.)?
- Quan eres petita l'oci era accessible? I ara? (si tens records o anècdotes ho pots explicar)
- Quan va ser la primera vegada que vas assistir al teatre, cinema, concert totalment inclusiu? I quines sensacions vas tenir?
- Com a persona sorda quines necessitats tens envers l'oci?
- L'oci t'aporta beneficis? I per què?
- Consideres que l'oci és inclusiu per les persones sordes?
- Consideres que la ciutat de Barcelona és inclusiva per les persones sordes?
- Quina és la teva opinió de l'accessibilitat a l'oci? Hi ha suficients recursos d'oci inclusiu a Barcelona?
- Com seria l'oci ideal per a tu?

- Consideres que a Barcelona existeixen una gran oferta d'activitats inclusives durant tot l'any? O va en funció de dies?
- Consideres que s'ha de millorar l'oci inclusiu per les persones sordes o no cal?
- Consideres que el cinema és totalment accessible per les persones sordes?
- El concepte de diversitat funcional et representa? O prefereixes el concepte de discapacitat? Per què?
- Consideres que les entitats públiques i privades aposten per l'oci inclusiu?
- Tu penses que algunes associacions sense voler cauen en la segregació i no aposten en la inclusió proposant activitats adaptades per al col·lectiu a la qual es dirigeix? Com per exemple, Biennial Internacional teatre i cinema, Vic Movies, etc.?
- Coneixes algunes pàgines de web que indiquen les ofertes que existeixen per les persones sordes? Com per exemple; BarcelonaTurisme, Barcelona Accessible
- Quan participes en una activitat d'oci i no és inclusiu, quines sensacions tens?
- Segons l'ajuntament de Barcelona diu «Determinats cinemes compten amb sistemes d'audiodescripció i subtitulació i existeixen apps per a mòbils que permeten a les persones cegues disposar d'audiodescripció de les pel·lícules i a les persones sordes disposar de subtítols. Tu en coneixes? Si has tingut aquesta experiència, t'ha agradat? Si no has tingut aquesta experiència, que penses d'aquesta adaptació? Quines aplicacions per a mòbil coneixes que permetin disposar els subtítols i quins cinemes?
- Tu has visitat les dues obres realitzades per la directora Alícia Sort, Diez negritos i La Triada? Em pots dir quines adaptacions vas trobar? Llengua de signes + llengua oral + subtitulació? Et va faltar alguna adaptació?
- T'han contactat educadors socials per conèixer les necessitats de les persones sordes i crear projectes amb les adaptacions idònies en l'oci? Si no quina professió ha fet?

Guió d'entrevista per l'A.S

- *Com has viscut de petita tot allò que relaciona amb l'oci i quines sensacions o records tens de petita (colònies, espais extraescolars, conta contes, visites turístiques, festa del barri, esport comunitari, etc.)?*
- *Quan eres petita l'oci era accessible? I ara? (si tens records o anècdotes ho pots explicar)*
- *Quan va ser la primera vegada que vas assistir al teatre, cinema, concert totalment inclusiu? I quines sensacions vas tenir?*
- *Com a persona sorda quines necessitats tens envers l'oci?*
- *L'oci t'aporta beneficis? I per què?*
- *Consideres que l'oci és inclusiu per les persones sordes?*
- *Consideres que la ciutat de Barcelona és inclusiva per les persones sordes?*
- *Quina és la teva opinió de l'accessibilitat a l'oci? Hi ha suficients recursos d'oci inclusiu a Barcelona?*
- *Com seria l'oci ideal per a tu?*
- *Consideres que a Barcelona existeixen una gran oferta d'activitats inclusives durant tot l'any? O va en funció de dies?*
- *Consideres que s'ha de millorar l'oci inclusiu per les persones sordes o no cal?*
- *Consideres que el cinema és totalment accessible per les persones sordes?*
- *El concepte de diversitat funcional et representa? O prefereixes el concepte de discapacitat? Per què?*
- *Consideres que les entitats públiques i privades aposten per l'oci inclusiu?*
- *Tu penses que algunes associacions sense voler cauen en la segregació i no aposten en la inclusió proposant activitats adaptades per al col·lectiu a la qual es dirigeix? Com per exemple, Biennial Internacional teatre i cinema, Vic Movies, etc.?*

- Coneixes algunes pàgines de web que indiquen les ofertes que existeixen per les persones sordes? Com per exemple; *BarcelonaTurisme*, *Barcelona Accessible*
- Quan participes en una activitat d'oci i no és inclusiu, quines sensacions tens?
- Segons l'ajuntament de Barcelona diu «Determinats cinemes compten amb sistemes d'audiodescripció i subtitulació i existeixen apps per a mòbils que permeten a les persones cegues disposar d'audiodescripció de les pel·lícules i a les persones sordes disposar de subtítols. Tu en coneixes? Si has tingut aquesta experiència, t'ha agradat? Si no has tingut aquesta experiència, que penses d'aquesta adaptació? Quines aplicacions per a mòbil coneixes que permetin disposar els subtítols i quins cinemes?
- Tu com a directora de les dues obres, *Diez negritos* i *La Triada*? Em pots dir quines adaptacions vas fer? I si vas aplicar les mateixes accessibilitats en totes les dues obres? Llengua de signes + llengua oral + subtitulació? Et va faltar alguna adaptació?
- Hi havia subtítols incorporats per les persones sordes que desconeixen la llengua de signes catalana?
- T'han contactat educadors socials per conèixer les necessitats de les persones sordes i crear projectes amb les adaptacions idònies en l'oci? Si no quina professió ha fet?

Annex 3. Document del consentiment de participació i protecció de dades

Jo, Verònica Barrera com a estudiant de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), estic finalitzant el Grau d'Educació Social.

En el marc de l'assignatura del Treball Final de Grau (TFG) en el grau d'Educació Social de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), estic realitzant una investigació de l'oci de les persones sordes a Barcelona.

S'analitzaran les experiències pròpies de les persones sordes envers l'oci a Barcelona per complementar el relat auto bibliogràfic de l'autora del TFG per donar visibilitat a la problemàtica de les persones sordes a l'accés de l'oci a Barcelona.

Les entrevistes que es realitzaran no tenen riscos de participació ni beneficis específics més enllà del coneixement sobre el procés de composició del TFG. Les presents entrevistes es realitza sota el principi de privacitat i confidencialitat tal com esmenta la Llei Orgànica 15/99, de 13 desembre, de protecció de dades personals. Les dades seran tractades des de l'ètica de la investigació i ajudaran a obtenir la informació requerida per tal d'arribar al disseny de les conclusions.

La vostra participació és molt important per poder realitzar l'estudi, un cop signat m'ho podeu enviar a vbarreraca@uoc.edu

Moltíssimes gràcies per la teva participació.

Barcelona, a ____ de _____ de 2019

Signat:

Annex 4. Transcripció relats de vida de VB.

- **Verònica Barrera**

Relat auto bibliogràfic, anotat en el diari.

- *Com has viscut de petita tot allò que relaciona amb l'oci i quines sensacions o records tens de petita (colònies, espais extraescolars, conta contes, visites turístiques, festa del barri, esport comunitari, etc.)?*

Jo recordo quan era petita els meus pares m'inscrivien a tot per veure a on podia encaixar però sempre em feien fora perquè no arribaven a comunicar-se amb mi, l'excusa que utilitzaven era: tenim molts nens i no podem estar pendent d'ella sempre, s'ha de buscar-se la vida. Recordo en unes colònies, al mig de la setmana els monitors van trucar als meus pares perquè vinguessin a buscar-me perquè els impedia treballar correctament, ja que no m'assabentava de res. La sensació d'humiliació d'abandonar les colònies al mig de la setmana va ser molt xocant per mi. Recordo que finalment vaig agafar fòbia tot allò relacionat amb la multitud i odiava als altres nens perquè no tenien problemes per interactuar ni els feia fora.

- *Quan eres petita l'oci era accessible? I ara? (si tens records o anècdotes ho pots explicar)*

No, i considero que l'oci actual encara no és accessible. A la ciutat de Barcelona encara no he pogut gaudir de l'oci inclusiu, és una llàstima veure la meva ciutat natal inaccessible per les persones sordes, ja que Barcelona és una ciutat referent a nivell europeu i mundial.

Per exemple: Farà uns 3 anys que vaig anar a veure el Mago Pop d'Antonio Diaz a Barcelona, abans de comprar les entrades vaig veure en la pàgina web que estava adaptat per les persones sordes. Quan arriba el dia, la funció comença i veig que no hi ha subtítols, ni llengua de signes ni res, demano als professionals quina adaptació puc utilitzar la que sóc una persona sorda i em responen, el bucle magnètic. Em quedo petrificada, el bucle magnètic no tothom pot beneficiar-se, ja que tot depèn del grau de sordesa, i em diuen que no puc reclamar perquè compleixen amb la llei i que gaudeixi de l'espectacle. Va ser l'última vegada que participo en una activitat d'oci a Barcelona perquè

estic farta que em tractin d'aquesta manera i de sentir-me que es culpa meva de les males praxis que es realitzen davant d'aquestes situacions.

- *Quan va ser la primera vegada que vas assistir al teatre, cinema, concert totalment inclusiu? I quines sensacions vas tenir?*

Jo recordo perfectament la primera vegada que vaig veure la pel·lícula Harry Potter i la pedra filosofal amb subtítols en català i en un cinema del carrer de Gran Via de les Corts Catalanes. Jo tenia uns 9 o 10 anys, havia llegit el primer llibre i la pel·lícula venia de sortir, l'associació d'APANSCE³³ va demanar que fiquessin subtítols, aquests van posar uns criteris, havíem de ser més de 8 nens sords sinó no es faria, vam ser uns 10 nens que vam poder gaudir de la pel·lícula conjuntament amb altres fans. Però després d'aquesta sessió, no van refer la proposta perquè els hi va costar molts diners. Per una vegada en la meva vida he acudit al cinema ordinari amb subtítols en català sense sentir-me estranya i compartint un moment únic amb altres fans de Harry Potter.

Vaig sentir moltes emocions; eufòria, em sentia com una ciutadana i sobretot tenir d'impressió de ser "normal" com la resta.

Actualment visc a París, l'oci és molt més inclusiu, he pogut gaudir el musical de Roi Lion a Disneyland³⁴ totalment inclusiu, hi havia persones sordes que participaven en l'escenari amb altres actors i cantaven en llengua de signes, quina meravella d'obra!

També vaig gaudir d'una obra de teatre, "*Sedruos*" *Que signifie être une femme sourde aujourd'hui?*³⁵, proposat per l'Internacional Visual Théâtre (IVT) que es troba a París, aquesta obra em va fascinar tant que em va fer reflexionar per l'elaboració del treball final del grau.

- *Com a persona sorda quines necessitats tens envers l'oci?*

Tot depèn del tipus d'oci que es realitzi.

Si parlem de cinema, s'hauria de respectar el codi de colors perquè actualment els subtítols són blancs i no ens proporciona una informació molt important: qui

³³ Enllaç pàgina web APANSCE <https://apansce.blogspot.com/>

³⁴ Enllaç pàgina web Disneyland Paris <https://disneylandparisbonsplans.com/2018/10/14/le-festival-du-roi-lion-et-de-la-jungle-les-informations/>

³⁵ Enllaç pàgina web International Visual Théâtre, Sedruos. <http://www.ivt.fr/archives/saison-20182019>

parla? A més, els subtítols blancs es camuflen amb el fons, això ens impedeix seguir la conversa, també trobo que falta afegir més informació, com per exemple: sona el timbre, el vidre s'ha trencat, petits detalls que ens fa comprendre la reacció dels actors.

Si parlem del teatre, considero que els subtítols són imprescindibles conjuntament amb la llengua de signes, els intèrprets de llengua de signes haurien de guanyar-se un lloc més privilegiat en l'escenari perquè en la punta de l'escenari no ens permet gaudir de l'obra.

Si parlem del concert, actualment existeixen tecnologies que permeten a les persones sordes sentir la música a través d'una armilla vibratòria. O realitzar més concerts inclusius com ho fa la cantant Rozalen amb la seva fidel intèrpret Beatriz.

Si parlem d'un escape room, haurien d'adaptar tot en llengua de signes amb subtitulació, de manera que tothom pugui beneficiar-se de la informació i del joc sense dependre de ningú.

Si parlem de tallers, conferències, xerrades, etc. s'hauria de facilitar la comunicació amb la llengua de signes i la llengua oral amb material de suport recolzat.

- *L'oci t'aporta beneficis? I per què?*

I tant, l'oci ens permet desconnectar de la rutina, és una forma de construir la nostra identitat, explorant allò que ens agrada i ens permet conèixer, intercanviar amb altres persones moments únics. És una manera de sentir-nos realitzats mitjançant de les activitats que realitzem independent dels objectius que tinguem.

- *Consideres que l'oci és inclusiu per les persones sordes?*

No, existeixen proposicions d'oci que produeixen una segregació del món oïdor però no són inclusives.

- *Consideres que la ciutat de Barcelona és inclusiva per les persones sordes?*

Absolutament no, malgrat que actualment visc a Paris, tampoc m'atreveixo a dir que és una ciutat inclusiva però existeixen moltes activitats inclusives i no podem comparar d'una ciutat a l'altra.

- *Quina és la teva opinió de l'accessibilitat a l'oci? Hi ha suficients recursos d'oci inclusiu a Barcelona?*

És imprescindible perquè vulneren els nostres drets com a ciutadans, la manca de recursos de l'oci inclusiu ens situa en una posició vulnerable i ens podem considerar com a ciutadans amb poques oportunitats de desenvolupar activitats d'oci per la dificultat de comunicació.

- *Com seria l'oci ideal per a tu?*

Un disseny universal per tothom, això seria magnífic però portem molts anys lluitant pels nostres drets, per la nostra llengua, per la nostra educació que ens oblidem de l'oci. S'ha de dir que l'oci es una preocupació llunyana per nosaltres perquè les administracions públiques o privades vulneren els nostres drets bàsics més essencials, l'educació i el dret de la informació.

- *Consideres que a Barcelona existeixen una gran oferta d'activitats inclusives durant tot l'any? O va en funció de dies?*

No, considero que Barcelona no proposa moltes activitats inclusives proposen activitats de tant en tant i sovint no fan gaire difusió. També s'ha de confirmar que moltes vegades proposen una activitats però en horaris i dies de la setmana no apropiats pels treballadors o estudiants. De que serveix tenir una activitat inclusiva el dimarts a les 11h del mati quan la majoria treballa o estudia i després ens acusen per manca d'assistència.

- *Consideres que s'ha de millorar l'oci inclusiu per les persones sordes o no cal?*

S'ha de refer les propeses inclusives, perquè els dissenys d'accessibilitat sovint ho fa una persona oient sense experiència de la sordesa i les adaptacions no són idònies. S'ha de millorar en qualitat i quantitat, tot això es possible tenint persones sordes a l'equip multidisciplinari per l'elaboració de disseny d'accessiilitat.

- *Consideres que el cinema és totalment accessible per les persones sordes?*

No, odio anar al cinema. Per començar, he de fer un viatge de 45 minuts en transport públic per anar al cinema més proper per gaudir una pel·lícula subtitulada perquè el codi de colors dels subtítols no són apropiats i a més no tinc intimitat per gaudir amb els meus amics ja que ens trobem amb tota la comunitat sorda.

Perquè no puc anar al cinema més proper? Tant costa integrar els subtítols per tothom en totes les sales de cinema?

- *El concepte de diversitat funcional et representa? O prefereixes el concepte de discapacitat? Per què?*

Cap de les dues em representen però si he de escollir una paraula, escullo la paraula discapacitat perquè aquesta paraula fa referència que no tinc la capacitat d'escoltar i la paraula diversitat funcional és molt versàtil i no es té en compte les característiques que presenten les persones amb discapacitat.

- *Consideres que les entitats públiques i privades aposten per l'oci inclusiu?*

No, considero que les entitats d'interpretació de llengua de signes aposten per l'oci inclusiu, això vol dir que el perfil de l'educador social no aposta per l'oci inclusiu.

- *Tu penses que algunes associacions sense voler cauen en la segregació i no aposten en la inclusió proposant activitats adaptades per al col·lectiu a la qual es dirigeix? Com per exemple, Biennal Internacional teatre i cinema, Vic Movies, etc.?*

Sí, són segregacionistes. Personalment entenc aquesta actitud però m'agradaria que fos inclusiu perquè d'aquesta manera la meva família, els meus amics oients també podrien gaudir de les activitats que proposen per compartir moments amb la gent que estimes.

- *Coneixes algunes pàgines de web que indiquen les ofertes que existeixen per les persones sordes? Com per exemple; BarcelonaTurisme, Barcelona Accessible*

Personalment, fins ara no les coneixia, les he conegut gràcies a l'elaboració del marc teòric.

- *Quan participes en una activitat d'oci i no és inclusiu, quines sensacions tens?*

Fàstic i injustícia, em bull la sang de veure una societat molt competent en altres dominis però en l'accessibilitat per les persones sordes és una assignatura pendent.

- *Segons l'ajuntament de Barcelona diu «Determinats cinemes compten amb sistemes d'audiodescripció i subtitulació i existeixen apps per a mòbils que permeten a les persones cegues disposar d'audiodescripció de les pel·lícules i a les persones sordes disposar de subtítols. Tu en coneixes? Si has tingut aquesta experiència, t'ha agradat? Si no has tingut aquesta experiència, que penses d'aquesta adaptació? Quines aplicacions per a mòbil coneixes que permetin disposar els subtítols i quins cinemes?*

Si realment aquests determinats cinemes compten amb sistemes, aplicacions, hauria una llista amb els noms dels cinemes però no existeix la llista, específica, consultar en la seva pagina web. D'entrada ja perdo molt de temps per buscar informació i a més he de perdre més temps, l'Ajuntament hauria de facilitar una llista dels noms dels cinemes que proposen aquestes alternatives.

A més jo vinc al cinema per gaudir de la pel·lícula, no vinc per veure el telèfon, qui és capable de tenir el telèfon durant 90 minuts de manera que pugui visualitzar els subtítols amb la pel·lícula menjant crispetes i una coca cola? Ningú, això no es realitzable.

Un cop més, ens marginen, ens fa destacar de la societat i depenem de la nostra pròpia tecnologia, això no son mesures inclusives.

- *T'han contactat educadors socials per conèixer les necessitats de les persones sordes i crear projectes amb les adaptacions idònies en l'oci? Si no quina professió ha fet?*

Mai m'ha contactat un educador social per conèixer les necessitats de les persones sordes envers l'oci, sempre ha estat la professió d'intèrprets de llengua de signes, aquests són els agents qui fan el rol de l'educador social quan no els hi correspon. Els intèrprets de llengua de signes son els que proposen les activitats inclusives, és a dir, l'educador social no figura com a promotor d'animació sociocultural en l'oci de les persones sordes.

Annex 5. Transcripció relats de vida de MV.

Dimecres 4 de desembre 2019 – entrevista per l'aplicació WhatsApp.

Durada de l'entrevista 20 minuts

- *Com has viscut de petita tot allò que relaciona amb l'oci i quines sensacions o records tens de petita (colònies, espais extraescolars, conta contes, visites turístiques, festa del barri, esport comunitari, etc.)?*

La meva escolarització era ben diferent de les que s'ofereixen actualment a l'alumnat amb sordesa, amb recursos i mesures inclusives. De petita, i de jove, tenia compromesa l'accessibilitat a aquestes informacions que provenien de les activitats d'oci. Havia de dependre de que algú em canalitzés la informació oral i auditiva, per poder ser receptora del que es transmetia. Tenia sensacions d'inseguretat i d'estrès, inclús d'ansietat per no poder rebre la informació amb comoditat o en igualtat de condicions.

- *Quan eres petita l'oci era accessible? I ara? (si tens records o anècdotes ho pots explicar)*

No. No hi havia recursos. La subtitulació va aparèixer a la televisió i al cinema, quan ja era quasi adulta.

Ara, hi ha força varietat d'espectacles accessibles i la programació televisiva té un percentatge de subtitulació força alt.

- *Quan va ser la primera vegada que vas assistir al teatre, cinema, concert totalment inclusiu? I quines sensacions vas tenir?*

Farà una 10-15 anys que l'oci va començar a ser accessible. Ara sóc assídua a les obres de teatre amb subtitulació i/o amb interpretació a la llengua de signes.

Les sensacions que vaig sentir son; gaudir, de relax i de desconexió.

- *Com a persona sorda quines necessitats tens envers l'oci?*

Bàsicament que incloguin mesures accessibles abans esmentades. Subtitulació i/o interpretació a la LS.

- *L'oci t'aporta beneficis? I per què?*

I tant, aporta cultura i coneixements. I la ment entra en una dimensió literària i cultural que afavoreix al desenvolupament sociocultural i intel·lectual.

- *Consideres que l'oci és inclusiu per les persones sordes?*

Crec que està en progressió. Cada vegada més.

- *Consideres que la ciutat de Barcelona és inclusiva per les persones sordes?*

Sobretot, sí. Una altra ciutat model és Terrassa.

- *Quina és la teva opinió de l'accessibilitat a l'oci? Hi ha suficients recursos d'oci inclusiu a Barcelona?*

És necessària. Cada vegada més.

- *Com seria l'oci ideal per a tu?*

Subtitulació i interpretació a la LS alhora.

- *Consideres que a Barcelona existeixen una gran oferta d'activitats inclusives durant tot l'any? O va en funció de dies?*

Cada vegada més. Teatre, conferències, visites guiades, debats,... Va en funció de les programacions dels centres culturals, tant públics com privats.

- *Consideres que s'ha de millorar l'oci inclusiu per les persones sordes o no cal?*

Es podria millorar en qualitat.

- *Consideres que el cinema és totalment accessible per les persones sordes?*

Les VOS només fan transcripció del diàleg. És millor la subtitulació amb informacions auditives a la part superior de la pantalla.

- *El concepte de diversitat funcional et representa? O prefereixes el concepte de discapacitat? Per què?*

Em representa el concepte de persona sorda o amb sordesa. Amb capacitats diverses.

- *Consideres que les entitats públiques i privades aposten per l'oci inclusiu?*

Crec que sí, ho vam demostrant progressivament.

- *Tu penses que algunes associacions sense voler cauen en la segregació i no aposten en la inclusió proposant activitats adaptades per al col·lectiu a la qual es dirigeix? Com per exemple, Biennial Internacional teatre i cinema, Vic Movies, etc.?*

Sí, són segregacionistes. DifuSord és la única entitat que aposta per la inclusió. Inclouen mesures d'accessibilitat en actes culturals. Les persones sordes són individus de més.

- *Coneixes algunes pàgines de web que indiquen les ofertes que existeixen per les persones sordes? Com per exemple; BarcelonaTurisme, Barcelona Accessible*

Les de l'Ajuntament de Barcelona sí.

**Dissabte 7 de desembre 2019 – entrevista per l'aplicació WhatsApp.
Durada de l'entrevista 10 minuts**

- *Quan participes en una activitat d'oci i no és inclusiu, quines sensacions tens?*

De no igualtat, o de no equitat. Sensació de no formar part del conjunt.

- *Segons l'ajuntament de Barcelona diu «Determinats cinemes compten amb sistemes d'audiodescripció i subtitulació i existeixen apps per a mòbils que permeten a les persones cegues disposar d'audiodescripció de les pel·lícules i a les persones sordes disposar de subtítols. Tu en coneixes? Si has tingut aquesta experiència, t'ha agradat? Si no has tingut aquesta experiència, que penses d'aquesta adaptació? Quines aplicacions per a mòbil coneixes que permetin disposar els subtítols i quins cinemes?*

Conec aquest "experiment" però és més aviat segregador ja que fa excloure un determinat grup dins de la falsa inclusió que venen amb aquests dispositius. Fa

ressaltar la diferència. És molt millor anar al cinema amb els subtítols incorporats, con una persona més que va a gaudir d'una pel·lícula.

Sí, el WhatsCine. Hi ha el Theater Ears, als EUA, que ha causat molta crítica a la comunitat sorda d'allà per la sensació de "diferència".

- *Tu has visitat les dues obres realitzades per la directora Alícia Sort, Diez negritos i La Triada? Em pots dir quines adaptacions vas trobar? Llengua de signes + llengua oral + subtitulació? Et va faltar alguna adaptació?*

Es va fer l'adaptació per a persones que no coneixen bé o suficientment la llengua de signes; és a dir que es va fer doblatge en català / castellà. Una obra de teatre fantàstica, expressada en la seva llengua, la LSC com una llengua més. Potser hauria anat millor la sobretitulació però al ser un teatre visual, es perdria el focus en l'expressivitat de la llengua de signes.

- *T'han contactat educadors socials per conèixer les necessitats de les persones sordes i crear projectes amb les adaptacions idònies en l'oci? Si no quina professió ha fet?*

He rebut moltes consultes, moltíssimes per conèixer les necessitats de les persones sordes de manera general. Sobretot professionals de l'àmbit de l'educació formal i no formal. També altres professions lliberals i tècniques però mai m'han contactat el perfil de l'educador social per l'oci inclusiu de les persones sordes.

Annex 6. Transcripció relats de vida d'AS.

Dimarts 10 de desembre 2019 – entrevista per l'aplicació DUO. Durada de l'entrevista 37:46 minuts

- *Com has viscut de petita tot allò que relaciona amb l'oci i quines sensacions o records tens de petita (colònies, espais extraescolars, conta contes, visites turístiques, festa del barri, esport comunitari, etc.)?*

De petita? Umm, a part de l'escola perquè tenia companys sords, els dissabtes a l'esplai "Pati Llimona", organitzat per l'associació APANSCE i no per la Generalitat. Els pares d'Apansce van organitzar aquest punt de trobada perquè no hi havia res pels nens sords i la Generalitat no facilitava res finalment els pares es veien forçats d'organitzar el pati llimona pel bé dels seus fills.

Els dissabtes m'ho passava molt bé amb altres nens

Pere exemple, al teatre amb els meus pares, ells m'ho traduïen tot, la entitat no facilitava cap tipus adaptació per mi. D'aquesta manera els meus pares no gaudien de l'oci per fer un oci accessible per a mi, a on existeix l'oci familiar? Això no existeix, jo guanyo accessibilitat gràcies als meus pares però ells perden la seva diversió per traduir tot en llengua de signes.

Els meus pares escollien obres o funcions per a nens petits, però el meu germà oient en gaudia molt i els meus pares feien el paper intèrprets, un sacrifici de pares.

Però la Generalitat i les administracions públiques mai m'han donat l'accessibilitat que necessito, sempre ho han fet les petites associacions.

Per exemple, a Cerecutor he vist moltes obres però evident, totes les persones són sordes i parlem en la mateixa llengua, això no vol dir que sigui inclusió, es.. tots en el mateix grup amb les mateixes característiques.

- V.B: "*Segregació vols dir?*"

Això mateix, la inclusió s'ha existit al Pati Llimona, hi havien nens sords i nens oients, on jugàvem a les marionetes que proposaven una altra associació, no recordo el nom i d'aquesta manera estàvem tots junts sense importar les dife-

rències. Però aquestes iniciatives d'accessibilitat sempre ho proposen les associacions.

Mai he fet activitats extraescolars per una raó, no havia accessibilitat.

El Club Super 3, on ballàvem juntes, allà si que hi havia accessibilitat però objectiu real del Club Super 3 no era crear un espai inclusió sinó "mireu que bonic aquí tenim nens sords", era una imatge ben bonica...

- *Quan eres petita l'oci era accessible? I ara? (si tens records o anècdotes ho pots explicar)*

No, quan hi havia una activitat accessible eren les associacions qui ho proposaven.

- *Quan va ser la primera vegada que vas assistir al teatre, cinema, concert totalment inclusiu? I quines sensacions vas tenir?*

No, només una sola vegada. No recordo el nom ni el lloc no res però recordo la obra d'oients on els actors actuaven acompanyats amb els intèrprets, es a dir, un duo, l'actor+interpret, en aquesta obra hi havia 3 intèrprets, aquests acompanyaven als actors per tot escenari, no era la típica obra que els intèrprets estan situats a la punta de l'escenari. Els intèrprets estaven al costat de l'actor i feia la traducció en llengua de signes catalana, amb molta expressió corporal, facial, tot molt visual. No recordo d'on era ni com em vaig assabentar, ni recordo si va ser proposat per una associació o per ells mateixos o de la administració pública. Jo recordo que vaig gaudir molt perquè és la primera vegada que no havia de tornar el cap per veure als intèrprets, va ser una obra on vaig gaudir plenament. Només una vegada, això és inclusió i em vaig sentir inclosa, això no era una obra amb accessibilitat sinó inclusiva.

- *Com a persona sorda quines necessitats tens envers l'oci?*

Faig un parèntesis, actualment com a directora d'obra, actualment facilito l'accessibilitat que jo mai he tingut per exemple, també depèn quin tipus d'oci

Teatre- accessibilitat a la informació – jo en gaudeixo de totes les modalitats. En obres on actuen persones oients, jo prefereixo els subtítols perquè no puc imposar als oients aprendre la llengua de signes i és la seva creació, s'ha de

respectar però cal destacar que tenir intèrprets a la punta de l'escenari no funciona perquè finalment no gaudeixo de la obra, ja que tota la atenció va cap als intèrprets. La millor manera es, fer com vaig presenciar en una obra, intèrpret al costat i perseguir a l'actor en tot moment però no sempre és realitzable perquè si veiem « Cirque du Soleil » amb acrobàcies això no és possible. Per aquestes raons prefereixo els subtítols.

Concert- música – per vibracions o llums. Vibracions, una armilla especial que fa vibrar el cos o bé un sòl que vibri que ens permeti apropar a la música o les llums.

Cinema – importantíssim, els subtítols en color perquè moltes vegades no se qui parla quan els personatges es troben girats o quan el personatge no es veu. A més el color blanc es camufla amb el fons blanc, d'aquesta manera no puc seguir la conversació. Cada protagonista hauria de tenir un color diferent i d'aquesta manera em permet saber qui parla. És important i a vegades els actors s'amaguen i no se que està passant, haurien d'especificar a dalt de tot entre parèntesis (s'obre una porta) o a vegades algú canta però molt malament, això no ho puc saber i m'enterro per la meva família, també haurien d'especificar que canta molt malament. Ara hi ha més subtítols en la televisió però no tot el dia, a Netflix, a HBO però són detalls importantíssims per accedir plenament a la informació. A més no puc anar a qualsevol cinema, he d'anar a cinemes especials que proposen VOS, aquestes es troben lluny de casa meva i només son aplicables en algunes pel·lícules. No ho entenc, que costa integrar els subtítols en totes les pel·lícules i en totes les hores i en tots els cinemes? D'aquesta manera jo podria anar a veure la pel·lícula que em plagui i quan em convingui en qualsevol cinema. A més, quan vas al cinema de VOS et trobes a tothom i no et ve de gust perquè tots els sords estem obligats anar al mateix cinema, no tenim intimitat ni dret a escollir, estem imposats

Després ens trobem altres ocis, per exemple tallers, activitats, es la falta de comunicació en llengua de signes.

- *L'oci t'aporta beneficis? I per què?*

Si, per mi si, perquè l'oci es educació no formal, en l'escola ja aprenen les coses que el govern ens imposa però que passa si no estic d'acord, com per

exemple, el feminisme d'on he après? De l'oci, de les pel·lícules, dels documentals, de les obres, dels tallers dels Wordshops, conferències tot això és oci. Imaginat que estic interessada en saber i analitzar de la guerra mundial, això no ens ha ensenyat, m'ho perdo perquè el govern no els hi interessa la inclusió. Es a dir que els sords només hem de seguir el sistema i no ens podem nodrir la ment .

Per aquesta raó l'oci es molt important, l'educació no formal.

- *Consideres que l'oci és inclusiu per les persones sordes?*

No, l'oci no és inclusiu per les persones sordes, ens trobem limitats perquè no ens faciliten eines ni accessibilitat per accedir i realitzar l'oci.

- *Consideres que la ciutat de Barcelona és inclusiva per les persones sordes?*

No, no ho es.

- *Quina és la teva opinió de l'accessibilitat a l'oci? Hi ha suficients recursos d'oci inclusiu a Barcelona?*

Moltes vegades la Generalitat ens diu, aquesta activitat/conferència està adaptada, que bé! Una conferència adaptada de les 300 conferències que existeixen i tot el mon aplaudeixen per una conferència adaptada. A més no m'interessa el gènere o el tema de la conferència estic forçada a anar-hi perquè no hi ha res més això no m'agrada, vull fer com la resta d'oients, anar en qualsevol conferència en qualsevol dia i moment que em vagi bé, com per exemple Sant Jordi hi ha un taller/conferència a la tarda amb l'autor del llibre que és molt conegut, és a dir, vull anar a la conferència, m'assec com tothom i que l'intèrpret estigui present sense tenir que anticipar si és accessible o no. Quan les entitats especifiquen una sola conferència que és accessible per tothom, això no és inclusiu. No puc fer vida ni decidir a ultima hora com la resta de la societat.

- *Com seria l'oci ideal per a tu?*

Que tot sigui accessible, en qualsevol hora i per tothom, no només exclusivament per les persones sordes. De manera que la societat estigui acostumada i

integrats a l'accessibilitat, es a dir, quan s'organitza una activitats, que es tinguin en compte tot, sense sorpreses.

Com per exemple, tothom sap que s'ha de realitzar per demanar una subvenció, també s'hauria d'aplicar per l'accessibilitat.

No importa quin tipus d'activitat d'oci es realitzi, s'ha de tenir en compte en tot, no cal estar pendent si la persona sorda ve o no, s'hauria d'anticipar tot i aplicar-ho si es necessari.

D'aquesta manera l'oci seria ideal.

També haurien d'evitar i parar de dir-nos, aquest tipus d'activitat no és apropiat per les persones sordes i aquestes si, per que? Per què fan aquest tipus de discriminació? Això és injust, es com si jo vulgues apuntar-me al ballet contemporani i em diguin, que fas aquí sent sorda? Això no té res que veure, això va per gustos!

- *Consideres que a Barcelona existeixen una gran oferta d'activitats inclusives durant tot l'any? O va en funció de dies?*

No, només serveixen en dies puntuals i sobretot en la setmana de la discapacitat. Per Sant Jordi no ofereixen res o bé un sol intèrpret en una hora! No proposen activitats inclusives tots el dies de l'any

- *Consideres que s'ha de millorar l'oci inclusiu per les persones sordes o no cal?*

Esclar! Cal millorar tot, en qualitat, quantitat perquè no existeix ni qualitat! Aquest és el problema. Per exemple, hi ha tres mesos que hi havia un congrés de la sexualitat femenina per online, on participaven professionals d'aquest àmbit. Em va resultar molt interessant, com sabem que s'ha de pagar l'entrada, vaig enviar un correu per preguntar si els vídeos estaven subtitulats i em van contestar que no. És un congrés online, tot per internet i no hi ha subtítols, finalment vaig perdre l'oportunitat de participar per manca d'accessibilitat en allò que m'interessa i no puc gaudir. No m'hauria importat pagar per accedir al congrés perquè s'ha de respectar la qualitat de feina d'aquests professionals.

- *Consideres que el cinema és totalment accessible per les persones sordes?*

No, que va! No existeixen subtítols en colors, tot en blanc, no existeixen subtítols en tots els cinemes i en les pel·lícules espanyoles no subtitulen. Per aquesta raó les persones sordes no coneixen els actors espanyols.

- *El concepte de diversitat funcional et representa? O prefereixes el concepte de discapacitat? Per què?*

Realment no em sento identificada cap d'aquestes dues paraules, sóc A.S. Perquè m'han de ficar fins d'un sac? No ho entenc, m'he de ficar en un sac amb les mateixes característiques que altres persones per tenir l'etiqueta. No m'agrada, jo vull ser jo mateixa i fer coses sense que em jutgin per tenir aquesta etiqueta ja que comporta unes característiques que la societat ens diu allò és apropiat i allò no és apropiat.

Tu diries a una persona cega que no miri pel·lícules perquè no és vident? Les persones cegues ha d'escoltar música perquè sabem que aquest sentit és més desenvolupat.

Per això aquestes paraules no em representen, sóc una persona amb interessos propis sense tenir en compte la meva sordesa ni res.

- *Consideres que les entitats públiques i privades aposten per l'oci inclusiu?*

Personalment penso que les entitats públiques o privades els hi preocupa més la seva imatge que l'accessibilitat, no els importa tenir una accessibilitat de qualitat, justament demostrar al públic que tenen accessibilitat i tenir la bona imatge de bona acció. Encara que siguin 15 minuts d'interpretació en una hora de conferència s'hi conformen, això no m'interessa, jo vull un compromís real.

- *Tu penses que algunes associacions sense voler cauen en la segregació i no aposten en la inclusió proposant activitats adaptades per al col·lectiu a la qual es dirigeix? Com per exemple, Biennial Internacional teatre i cinema, Vic Movies, etc.?*

Hi ha associacions administrades per persones sordes que són el mirall del món, en el nostre món vivim d'una societat que no existeixen adaptacions per les persones sordes i finalment aquestes accions son reproduïdes per les associacions sordes, es a dir, les activitats són accessibles per les persones sordes però no pels oients. De manera involuntària acaben imitant les accions que realitza la societat cap a la minoria i la minoria reproduceix la mateixa escena per als oients.

Si el món realment fos accessible, aquestes actituds no existirien perquè tothom ho gaudiria de l'oci sense limitacions.

- *Coneixes algunes pàgines de web que indiquen les ofertes que existeixen per les persones sordes? Com per exemple; BarcelonaTurisme, Barcelona Accessible*

No, no sóc coneixedora d'aquestes pàgines. Quan vaig crear l'obra de teatre, ens trobem amb diversos professionals, els intèrprets vocals que posen la veu als actors sords, actors, tècnic de llum, etc. per fer una obra inclusiva. Jo pensava en el projecte financer per tirar endavant les obres, vaig tenir una cita amb La Caixa amb un conseller per parlar dels projectes i em va preguntar que si en les meves obres existia la llengua de signes catalana incorporada i jo li vaig dir que sí. De cop em va dir que mires a la pàgina de la Generalitat que existeix una subvenció exclusiva per la llengua de signes catalana, estava molt sorpresa perquè ja m'havia informat molt prèviament i finalment ho vaig trobar, tot molt ben amagat, de manera que ningú pugues reclamar aquesta subvenció, la subvenció era de 150 mil euros i no fan ressò per les entitats publiques o privades puguin aprofitar d'aquest recurs. Vaig sol·licitar però el procediment va ser molt complicat, difícil i molt sever, la pitjor demanda que he fet en la meua vida, no posen facilitats, ho fan perquè aquestes persones que vulguin tenir la subvenció ho renunciïn i ningú toqui aquests diners (dient que ningú reclama res) i vaig obtenir 2.500 euros, millor això que res.

Això podem dir que l'Ajuntament de Barcelona fomenta la inclusió? No, és una llàstima perquè no fomenta la llengua de signes ni la inclusió.

Dimecres 11 de desembre 2019 – entrevista per l'aplicació DUO. Durada de l'entrevista 20:47 minuts

- *Quan participes en una activitat d'oci i no és inclusiu, quines sensacions tens?*

Decepció! Ara et dono un exemple quan existeix una activitat d'oci però de mala qualitat d'adaptació.

Estava molt il·lusionada amb la xerrada de Lola Vendetta, vaig anar i em vaig trobar amb una “persona que feia servir la llengua de signes”, aquesta persona no coneixia la llengua de signes, va ser una experiència horrible. Per una vegada que estava molt contenta d'anar a una xerrada de la autora Raquel Rivas que hi havia intèrpret, m'ho imaginava totalment inclusiu i un cop allà, no m'assabento de res amb la traductora/intèrpret en llengua de signes! No saps com em vaig sentir, veure la persona inventant signes amb la seva companya i aquesta entitat presumeix de l'accessibilitat! Això no va ser accessible ni inclusiu! Imagina't que posen subtítols però falten els verbs, els noms, els adjectius, com pots seguir llegint si no arribes a descodificar el missatge? A més vaig pagar la entrada per res!

- *Segons l'ajuntament de Barcelona diu «Determinats cinemes compten amb sistemes d'audiodescripció i subtitulació i existeixen apps per a mòbils que permeten a les persones cegues disposar d'audiodescripció de les pel·lícules i a les persones sordes disposar de subtítols. Tu en coneixes? Si has tingut aquesta experiència, t'ha agradat? Si no has tingut aquesta experiència, que penses d'aquesta adaptació? Quines aplicacions per a mòbil coneixes que permetin disposar els subtítols i quins cinemes?*

Desconec aquestes propostes, però estic totalment desacord amb la seva proposta. No m'agrada anar al cinema amb el meu telèfon, és molt personal i a més imagina't que no tinc molta bateria o no tinc suficients recursos econòmics per comprar un telèfon mòbil d'última tecnologia o les persones grans desconeixen el funcionament d'aquests telèfons, això vol dir que tenir l'accessibilitat al cinema tot depèn de la meua economia financera, no estic d'acord amb aquesta proposta. Imaginat que marxés a viure als Estats Units, forçament has de tenir una targeta de telèfon d'EUA perquè no funciona amb el roaming europeu, vens a Barcelona per visitar als teus pares i no pots utilitzar

l'Internet a Barcelona, això vol dir que... et quedes fora del sistema! Hi ha molts detalls que són discriminatoris!

- *Tu com a directora de les dues obres, Diez negritos i La Triada? Em pots dir quines adaptacions vas fer? I si vas aplicar les mateixes accessibilitats en totes les dues obres? Llengua de signes + llengua oral + subtitulació? Et va faltar alguna adaptació?*

La obra de Diez negritos, va ser la meva primera vegada i vaig constatar petits errors que no ho tenia en compte que en la Triada no ho vaig repetir. T'explico quines adaptacions vaig fer pels oients al nivell auditiu: actors de veu, es a dir no és l'intèrpret de llengua de signes, sinó és el professional qui posa veu al personatge. Per exemple, l'autobús passeja pel centre, un intèrpret de llengua de signes hauria dit literalment, l'autobús passeja pel centre, l'actor de veu indica al tècnic de so per incorporar el so de fons l'autocar.

També s'ha comprovat que l'intèrpret de llengua de signes no és la millor professió per posar veu als personatges perquè aquests tendeixen seguir la llengua de signes i finalment es veu com fals i no és agradable d'escoltar això. L'actor de veu treballa amb la veu del personatge acordant el seu caràcter, l'escena, el text i molts factors juguen la veu del personatge.

Vaig acudir a una especialista de guió de teatre, ella no coneix la llengua de signes però es experta en redactar el guió de manera que els oients els plagui a l'hora d'escoltar.

Això si, els actors de veu han de saber la llengua de signes, no cal que siguin intèrprets i aquests han de tenir una experiència prèvia d'actuació.

Les tres intèrprets de veu, un cop que tenien el guió adaptat per l'experta, elles van modificar una mica seguint el ritme de la llengua de signes.

En la obra de Diez Negritos no vaig utilitzar molt so de fons perquè no ho considerava important però esclar pels oients si, això va provocar confusió en algunes escenes perquè no tenien la informació que necessitaven per captar el missatge. Son detalls que ho desconeixia però escolant a la gent vaig veure que és molt important els petits detalls auditius, per mi va ser una revelació perquè desconeixia la importància del so.

Per les persones sordes, la llengua de signes ja estava incorporada però en lloc de metre el so de fons, vaig jugar amb la il·luminació (tristesa, ira, emocions) per transmetre a les persones sordes una missatge no verbal molt important. El color vermell estava associat amb la ira i la passió, el blau amb la tristesa i harmonia, el verd amb l'alegria.

Per mi això va ser el concepte d'accessibilitat a la informació

- V.B: *Hi havia subtítols incorporats per les persones sordes que desconeixen la llengua de signes catalana?*

No, és la única adaptació que no vaig poder realitzar perquè és un problema econòmic, l'adaptació es caríssima, costa 15.000 euros i ho vaig intentar amb la obra Diez Negritos però no m'ho podia permetre això, la meva subvenció no podia fer-se càrrec d'aquest cost.

He rebut uns quants correus de persones sordes oralistes que me preguntaven si existia els subtítols i els hi he respost que no, ho sento molt de veritat però no m'ha sigut possible.

- *T'han contactat educadors socials per conèixer les necessitats de les persones sordes i crear projectes amb les adaptacions idònies en l'oci? Si no quina professió ha fet?*

He sigut contactada per molts estudiants de psicologia, d'educació social, de treball social, també m'he trobat amb estudiants que estudien dissenys d'adaptació, tots aquests realitzen el final del grau o de màster interessats per la comunitat sorda, les característiques dels sords o les necessitats de les persones sordes de manera molt general per aprovar però no tenien un interès real per aplicar a la realitat. Fins ara mai m'han contactat per realitzar un projecte i aplicar-ho en la realitat.

Ah si! Ara que recordo, fa poc que l'empresa AGILS, van proposar una adaptació en una obra, va ser una adaptació molt dolenta, els intèrprets estaven en la punta de l'escenari i els subtítols amunt de tot! Ells presumien que hi havia subtítols i llengua de signes però com pots veure l'obra amb els intèrprets a la punta de l'escenari i de cop els subtítols a dalt de tot? A ser que no siguis un camaleó, els subtítols de color groc, no sabia qui parlava, un malson! No vaig poder

gaudir de l'obra perquè havia d'escollir, veure l'intendent de llengua de signes o els subtítols a dalt de tot o bé l'obra. Visualment podem dir que es inclusiva però d'aquesta manera no és practica ni és de qualitat! Es preferible escollir una adaptació i que estigui ben feta que tenir totes les adaptacions i que no puguis gaudir de l'obra perquè ningú es beneficia d'aquestes adaptacions mal fetes.